Масса а мехкашкара пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай обкома, Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Советан Министрий Советан орган

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадуьйла 1923 шера дензъ ◆ ЕРА, 26 сентябрь, 1972 шу. ◆ № 117 (5330). Мах 2 кап.

ЮБИЛЕЙНА НАКЪАДОЛХАШ

ГАРГАЯХОАЧАШ латт советски халкъий деттагІалон вошалан сийлахь-доккха цІай — СССР хьаль ах бІе шу дузе ду. Укх шера республика къахьегамхоша доьзаргда цхьаьнха а юбилей — Нохч-ГІалгІайчен автономе 50 шу дизар. Цу дезача денешта бакъ ма беаггІара накъьабахара а йиссалгІа пятилетна шолагІча шера планаш хаьнал хьаьлха кхочашьйра а шерра социалистически ях йоаржалй городашкарчеи юрташкарчеи къахьегамхоша.

Мехкадьтта промышленца, заводашкан фабрикашкен, колхозашкен совхозашкен, транспорти гІишлошьечен тІагІертта бола бу къахьегама оасараш производства эффективности лаихъара.

Юбилейн сийна лъркача яхь доккхий толамаш доах дукхача предприятей, колхозий, совхозий коллективаша. Масала, продукци арахецаран цунна реализаци ярен бархІ бетта планаш дика ловрхІавьй А. Шерипова цІерагІча Грознески мехкадьтта чакхдоахача завода, «Электроприбор» яхача завода, «Октябрьнефть», «Сунжанефть» яхача мехкадьттан гази йоахача управленей, Грознески химкомбината, кхыча предприятей а коллективаш.

Хоттама хьалаш дьттуа боацаш хиннадале а дукхача колхозийи совхозийи механизаторашиа во хьувкъадаьдац наІа, хьажкІаш, кхыйала а культураш. Иштта дика толамаш даьхад хьайбаш лелодераша а.

Цхьабакъда, ССР Союзы Нохч-ГІалгІайчен автономии хьаль ах бІаь шу дизара сийна тІанйцача декхарец ловрхІанц цхьайола коллективаш. БархІ бетта промышленни продукцена реализаци яра план кхоачашьйьац 44 предприяте. Царгара пачхьалкхенга дІа ца кхоачаш йисай 27 миллион сома мохьа сортІа тайп-тайпара продукци, хІаьта из бахьан долаш продукцена реализаци яра бархІ бетта план 98 процент мара кхочашьйьац республика я.

Юбилейни шера тІанйца доккхий декхараш кхоачашдара къьовтта чІоагІа тІехьабисаб мехкадьтахойн бурувдаттараша. ЦІенхаштара кхоачанбоацараш да мехкадьтта чакхдоахарийи мехкадьтта химийни балха юкъе а. Цар кхоачашьйц продукци ассортиментагІа арахецара заданеш, продукца цхьадола тайпаш хила дезача тайпара дика дац.

Парте райкомаша, предприятей кулгалхоша, юкхьенцарча партийни организацеша къаьстта тахна дезаш гІулакх да 39 предприяте къахьегам оасарла лаихъара бархІ бетта планаш кхоачаш ца яр. Из кийаденнад къахьегам лертІа вІаштІехьа ца баккхарах, чурча торанех кхетамца пайда ца эцарах, халача баххашта автоматизацин механизации вега тоаса дитарах, оборудованех бизза пайда ца эцарах, къахьегама дисциплина лоха хиларах, хьалха лоттарий опыт шерра йоаржа ца ярах.

Цу тайпара хьал ихы дІахо да йиш яц. Парто горкомий, райкомий, предприятий кулгалхой, партийни, профсоюзни, комсомольски организацей корттера декхар хІана сенаха латт дьлча, из латт юбилейй сийна тІанйца социалистически декхараш а шера планаш а кхочашъйра хІара коллектив оарцагІъанкхарах.

Укх ахойшача хана къаьстта тохалла еза тІехьавоавча предприятей, организацей, боахамий коллективаш. Юбилейни декхараш кхоачашде торонаш а царех хІорене, Корттердар да царех бизза пайда эцар, наьха бохитоккам лаихбар, хьалхалаттарий опыт шерагІа йоаржадр.

Укх денешка сихха де дезаш дукха балхаш да юртбоахама къахьегамхой а. Пачхьалкхенга хьайбой продукци йоххара планаш кхоачашьенга, фермаш Іай дика кийчъенга, кхашкара балхаш дика чудерзадолга, къатІадоагІача шорарча хьувкъама тешшама лорд йоллинга — хІара боахама кулгалхой а специалистий а сийлен декхар.

Лоацца аьлча, хІама республика партийни комитеташа беш бола беррига организаторски политически болх ССР Союзи Нохч-ГІалгІайчен автономии хьаль ах бІаь шу дузара сийна белгалъяь ерригга мероприятеш чакхъяхараи производственни коллективаш юбилейни декхараш кхоачашдарен оарцагІъахара тІабердабаь хила беза.

Из дакха чакхданикхд вІаштІехьдаргда нагахьа оании цар КПСС XXIV съездан В. И. Ленин вай 100 шу дизаран кийча оча хана Іовьча опытах пайда эца, коммунистий а юкхьенцарча партийни организацей а дехал кхы а ппкхдой, социалистически ях шерагІа йоаржавай.

Юбилейшта кийчо оча хана идеологически болха ерригга средстваш оарцагІъахха еза къахьегамхой политически къахьегамен хьегнар яйдара, пачхьалкхен план а социалистически декхараш кхоачашдара хьалхара хІара сага бохктонхам лаихбара, аьнна дукха ха йоацаш хиннача КПСС Нохч-ГІалгІай обкома пленума оцца тІа.

Партийни организацашкара пленума дІадийхар республика бахача наха интернационални кхетам лулга, марксистско-ленински теора принципаш, къамаш доахах йола КПСС программни положенеш царна чІоагІагІа дІайовзийтар кхы тІа а теадлга, национализма и шовинизмах юкъадисарашца къовсам чІоагІагІа лоаттаболга.

Юбилей гарга ма гІорт дукхагІа терием тІабахийта беза ССР Союзи Нохч-ГІалгІайчен автономии хьаьра исторически ловрхІааш, вайна наргагІдаьннарий а советски вахара образа а пропаганда яра. Лекторашв, пропагандисташа къьгга масалаш а кхувлаш дуаца деза экономикни культурни хиннача доккхийча хувцамах.

Къахьегамхошта коммунистически кхетам лулга дІахо а тоадара чІоагІа ловрхІама да атеистически болх шерагІа боаржабар, Іалам-естественни знанешта, зердача обрядашта традицешта шерра пропаганда яр, сходашка вІашагІъахнача комиссей болх цІенхаштта тоабар.

Советски строй ияо а чІоагІало а я дукхача къамех латтача вай общества йохаргйоаца цхьоагІа, бокарашха дола деттагІал. Тайп-тайпарча къамех болча наха юкъера из вошал а деттагІал дІама а чІоагІдора цахаддаш йоавхо а эза хІара партийни, профсоюзни, комсомольски организаце, хІара сага. ЦІенкаштта къовсам лоаттабо беза национализмахи шовинизмахи юкъадисарашца, тоадо деза къахьегамхошта патриотически кхетам лулга.

Гаргахоачаш латт сийлахь-доккха юбилей. Шона иц Нохч-ГІалгІайчен къахьегамхой цунна бакха ма беаггІара накъагІоргхаларах.

ГУЙРЕНО СИХВУ

Республика кхашка

Республика колхозий, совхозий кхашка балхаш геттара сихденна ха я кІанзаръяр. Йисар кІезига ха йолга кхета а ден беррига наха тІабахийта къахьегаш ба механизатораш.

ХЬАЖКІАШ ЧУВЦАЧА

9000 гектара тІара хьажкІаш боккъонца кхаьча а йолаш чуйица яьнай республика. Юкъера лаьрхІача хІара гектара тІара яьнай 19,7 центнер фуалъьяха хьажкІаш. Укх шера цІаккха а па хиннача тайпара дІайха ахка латтарга хьежача во хьувкъам бал из. Къаьстта дика хьувкъайир хьажкІаш Ачхой-Мартана, Сунженски, Шаьла районий боахамашка. Цига хІара гектара тІара чуеаай фуалъьяхаш хьажкІий 26 центнер.

ДИКА ХЬИНКЪАД ДУГА

Укх шера 6545 гектара тІа дІадийнад дуга республика кхашка Совхозарчул дика дукхагІа хуи из. ХІана сихача теммашца чуеаш а из дика хьийгъа маьхера техническа культура. ХІанзалехьа 3456 гектара тІара дар хьекха даьинад, е ерригга дІадийначох 77 процент. Гудермеса района «Степной» совхоза юкъера лаьрхІача хІара гектара тІара чудахь 34,8 центнер дуга.

СВЕКЛАШ КХЕЕРИИ ГІУЛАКХАШ

Ерригга а республикe чуйиа еш свекла 8488 гектар я. Совхозарчул 1300 гектар дукхагІа кхайд укх шера свекла. ХІана чуаш а из. 25 сентябрь тІакхоачаш 1195 гектара тІара яраш чуйица яькаяр е ерригача свекла 14 процент. Свекла чуяцара болх хьилчаьрчул дикагІа вІаштІехьбаьккха лел Гудермеса района боахамашка. 25 процент свекла чуйина баьинаб цига.

ХУРГБОЛЧА ХЬУВКЪАВА ЙОАХО Е

ХІана массанахьа турахь дув ца бола ялетан дІакуваш латт. Дерригга дІаде дезар 209 эзар гектар и, коа ялата лаьрхІа 170 эзар гектар а йолаш. ХІанзалехьа 22 эзар гектара тІа дІадийнад ялаташ е дерригга дІаде дезачох 13 процент. Цох дукхагІа дола лакъа Наурски Шелковской районий боахамашка дІадийнад.

Зяба 56 эзар гектар латта ахъад хІанзалехьа е дерригга а ахка дезачох 34 процент. Зяба латта аьхаьтга кхьачахьарчул дикагІа вІаштІехьдаьккхад Надтеречни районе (56 процент), Ачхой-Мартана (45 процент) Шаьлга (45 процент) районашка, Сунженски районе (41 процент).

БІаьсти дІакоргйолча юртбоахама культурашта латта кийчдара болх, вешта аьлча, зяба оахара ла йиш йоацаш эсала лех Ведана, Грозненски, Ножай-Юрта, Шелковской районий боахамашка. Цига аха дезачох ткъагІа дакъа а ахадац латта.

БАЛХАШ СИХДЕННАД

«Дошо» гуйре чуерзалвеча тІехьагІа кхашкара балхаш йистедаьинарг лархІа йиш яц. Эггара соготагІа йола ха я хІанзарьяв юртбоахама къахьегамхошта, хІана аьлча хІана цар хьайгача къах тийша ба гурахь дуича кабалча ялетий хьувкъам.

Шаьла района «Шалинский» совхоза цхьоалагІча отделене ка бола ялетан чуэцаш а доладиа латта аха. Отделене механизаторий деррига аха дезе латта 980 гектар да.

Оахам дика а дош техники бизан пайда эйбенга вІаштІехьданахад цхьоалагІча отделене. ХІана дІадегІетадйча латтанах дукхагІа тІоадах хис, хьаьнагІа дув да.

Августе сентябре бетташ оахам дара а гурахь дуа ха бола ялетан дІадера а эггара дикагІйола ха я. Цудукъа отделене механизаторша беррига низа тІабахийтаб латта сиханІа аха а аха гурахь дув ха бола ялетан дІадийна дахара. Наьха балхацара моральни материальни бизан шоабешхира гІулакхаш ду, ханахь баьа кхача дІадоу механизатораша кхай тІа. Доагоо кхоадалча трактор, кхьйола техника сийга дошш сайнача мараа меттахьа бица боран механизатороий — ІаьламатагІ сина саошагІа. ВогІа кийча латта доагор чудола, тахнечеш гІонна бола машинаш. Цудукъа укх саготача хана балха оасарла лакха йолаш къаьдит механизатораша,

Укх шера, хьийол юртбоахама культураш йоацаш, 700 гектара тІа гурахь дув кІа дІаде дезаш да отделене кхашка. Из бола беш 4 агрегат я.

— Иттех дийнахь цу майда тІа кІа дІадийна доаргда тхо, — йоах отделене управляюще Барзукаев Бедрудина. Кхашкара балхаш сихденнача укх денешка сатем байна дьуна Бадрудин. Цхьабакъда, тІаьнжам лоттабе безаш бец латтанацара болх дика бовзаш бола механизатораш. Шера бола а беш лакха толамаш дехарца бахьду цар шоай управлене дешаш.

КІоарга оахам а деш латта хььанІача дІайийна юртбоахама культураш дукхагІа хьувкъанга цхьаьнгене я хьайле яц. Из дин душ боахача отделене механизатораша оахам далехьа иттанш тоннаш органически минеральни удобренеш тайсав. Цул тІехьагІа аха долалие латта.

Гурахь дувча ха болча ялетанта кийчо е болабелча дена оахам дераша шоашта яхье вовраша социалистически яхье хьалхара моттиг лелош декхар хьадебагІа трактористаш Ломаев Александр. Балха дийнахь 4,8 гектара тІа оахам де мара ца дахана 8—10 гектар латта оах Ломаевцаш. Дехача тайпара ала дола, шоашагІа ма мерна хьоачыню ку хьанар дола механизатораш. Цудукъа укх механизаторагІа къахьегам кхьачарна бола дешаш а хиеьа дІаеттаб. Оахам дача механизагІйола моттиг — балха дийнахь 5,7 гектар мара еш не вовча 6—7 гектар латта аьхаьа Джабраилов Мовладига а.

Латта оахаш а кІа дІаду отделене. Из болх бахь а Баймурзиев Шахране, Разуваев Николая, Дудуриев Юсена, Юсупов Лом-Іоалий агрегата. Кхоьча са а механизаторагІа дІабахабий балхашта болх кхоалтабенначул тІехьагІа хана сийайтах цар шоай болх.

«Гуйленной» хаеане фу цаьа. Фу дІадувуа боарвага дІайхачадеьд. Балха дийнахь 10 гектара тІа кІа дІаде дезаш ва хІара механизатор. Цу нормаш ткъаца ловрхІабу механизаторша Дудуриева, Юсенаи Юсупова Лом-Іальош. Цхьабакъда, царел дика дукхагІа кІа дІаду из. Баймурзаевий Разуваевий агрегатша. ХІара дийнахь цаІ-ах, ахк сортІа а норма чакхъяллалца хьалхара моттигаш дІахеца дагабан Баймурзаев Шахранаи Разуваев Николайи.

Б. ХАМИДОВ.

СУРТАШ ТІА: Баймурзаев Шахране, Разуваева Николая, Дудуриев Юсена агрегаташ кІа дІадуваш я.

И. Пакова сурт.

ХЬАЖКІАШ ТАЛХИЙТАРГЪЯЦ

Укх денешка Урус-Мартана, Ачхой-Мартана, Надтеречни, Грозненски районий колхозашкара, совхозашкара хьажкІаш дагтара хьакхуьаш латт Ермоловски элеватора. Цига лаборантийа Л. Даниевасе А. Вахабовасе тІоадал мел йоал хьожаш тохк уж. Цул тІехьагІа боккъонца обработка е йолаш ярна.

ХІанзалехьа дІкача сортах 3 эзар тонн хьажкІий фу дІйдад элеватора.

Элеватора кхоа хьажкІаш цІен а ол тІайоттача машина тІа болх беш ва А. Вахаев. Балха ден норма дикка тІехкхоачашво Вахаева. Иштта хьакъ къахьег шофера А. Даниевс, болдлочо К. Китиевас, слесара И. Эзерхиевс, кхычар. Элеватора хьакхуьа хьажкІаш мьлхха кІала дукха йоадайнча талхандаь цара сихагІа обработка е и помещенеш дІаоттара тоабеннаб элеватора болхлой.

В. ЮНЦЕВИЧ.

СУРТА ТІА: Ермоловски элеватора хоа хий машинаша хьажкІаш цІен а ол тІайотташ за А. Вахаев.

Автора сурт.

ЯЛАТАШ ДІАДУВ

Планех 1340 гектара тІа ялаташ дІаде дезаш да Советски района боахамаш.

Агротехнически боккъонаш яхача басса кийчдьача 700 гектар латта тІа ялаташ дІадийна баьлар района механизатораш дукхьал шии дийнахь. Боахамашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалхара моттиг лелаю Ленина цІерагІча колхоза къахьегамхоша. Уж балхаш дешие чуэцаш латт тхьамика а. 150 гектара тІа чуйица дьонйд из хІанзале.

И. МУШТАРГАЕВ,

юрта боахама управлене начальник.

МУКХ ДІАБУВ

Сихача теммаца мукх дІабуваш ба Шелковской района Ленина цІерагІча колхоза кхоалагІча тракторно-кхаш дІадечa бригада механизаторaш. Из болх беш пхи агрегат а. Хьинар ейдеь къахьег ялат дІадувча механизатораша М. Мусаевс, В. Шотв, М. Абубакаровс, И. Мирзоевс, А. Амиралиевс, сеяльщикаша А. Хамидовс, Д. Качаровс, кхыбераш. Гурахь дув ялетан сихагІа дІадийна бойлар да механизаторашта дагадоаллар. ЦІена болх а беш шоай наьхьера нормаш дикка тІехкхоачашъю цар. Масала, нормагІа 13 гектара тІа мара ца бевча дІара агрегата 18—20 гектара тІа мукх дІабув.

В. УМАНЦЕВ.

ГІадвуга толамаш

Нохч-ГІалгІайчен автономе 50 шу дузача цІейна дика толамаш доахаш накъабоагІа тха совхоза хьайбаш лелалераш. Пачхьалкхенга шура йоххара шера план октябрь бетта хьалхарча денешка кхоачашьбе болаш мег уж. Из хьохьеех укх масала. Планоц задание укх шера 1050 тонн шура йохка еза совхозо. ХІаьта хІана шера план кхоачашъе моттиг йисар 110 тонн мара яц. Боахама торонашка хьажача дайра хІана яц из.

Дулх доахаро пачхьалкхенга дезарен шера йола планаш ца. Доха дезар 500 тонн мара доахача дехкад 687 тонн дулх.

Укх шера 200 тонн тха доахка дезаш бар совхоза ма лелалераш. ХІаьта цар пачхьалкхенга дІачудаьккхад 227 тонн тІехдаьна тха.

Т. ДЕРЕВЯНКО,

Шелковской района «Коминтерн» колхоза парткома зоотехник.

Сухулбеш къахьег

СССР-и Нохч-ГІалгІайчен автономии хьаль 50 шу дизара сийна социалистически яхье а бахьана ду гурахьара балхаш Ачхой-Мартана района боахамий механизатораша.

5905 гектарах 3605 гектара тІа дІадуаргдоала да хІа, юкедоссача майдан тІа — мукх.

1600 гектара тІа дІадийна даьинад ялатаи хІанзале.

Социалистически яхье хьалхара моттиг делаю «Самашкинский» совхоза механизатораша.

Н. ЛОГВИНЕНКО,

юрта боахама управлене агроном.

ВЬЕТНАМ ХЬАЛЛОАЦАШ СОВЕТСКИ КОМИТЕТА ЯЬ ЗАЯВЛЕНИ

Вьетнам хьаллоацача Советски комитето заявлени яьй Къулбехьен Вьетнама Республика Хаина йолча Революционни правительства вьетнамски проблема къоастаяра еккача кердача предложенешна дувзаденна. Советски общественносто йоах заявлене тІа, къоабалъеш тІанйцай РЮВ Хаина йолча Революционни правительства 1972 шера 11 сентябрерча шиий Заявлене тІа хьакхайхаь керда машара инициатива. Вьетнама Демократически Республика правительства хьаллаьцача, цу документа тІарча предложенеша дика дегІа а йоаллаю, кхы тІа тоа а ю йовзаш йола 1971 шера 1 июлера ворхІ пунктах латта машара наькъаца дош къоастадара программе. Цар тешал ду Къулбехьен Вьетнама патриотически низаш дика уйла йолаш хилара, американски оагІой бехкагІа Парижерча переговорашка этта духьале дІаяккха цІенача дег тІара лоеш уж хилара.

Советски наха машар безача ерригача общественностаца цхьана, белгалдоакх Вьетнам хьаллоацача Советски комитета заявлене тІа, чІоагІа могаду вьетнамски проблема нийсхоца политически къоастаяра юкъе РЮВ Хаина йолча Революционни правительства аьнна из керда ловрхІаме дакъа.

Вьетнам хьаллоацача Советски комитето, шеррача советски общественносто ловр дІа а кхайкадю, баккъаш ше цІаккха а доаргІа эргІоакаш дІахо а турпалча вьетнамски халкъацара вежаращха цхьалаю низ бола солидарность [illegible] даьхен паргІато кортамуггал бахьан лоаттабеча къовсама дагдаьда чІоагІъе ловрхІа хилар.

(ТАСС).

ООН-а ГЕНЕРАЛЬНИ АССАМБЛЕЯ СЕССЕ А. А. ГРОМЫКОС ДАЬ КЪАМАЬЛ

НЬЮ-ЙОРК. 26 сентябрь. (ТАСС). Керда низаш тІадахийта деза ООН-о дуней халкъашта юкъера арагІа йола проблемаш къоастаяра новкъостал дар духьа, дІакхайкхадир СССР кхьча мехкашкара гІулакхий министра А. А. Громыкос тахан ВІашагІкхийттача Къамий Организаце Генеральни Ассамблея XXVII сессе ше къамаьл деш.

Советски делегацека керте латтачо белгалъяьхар лаьттан тІа чІоагІа машар оттабар ловш долча халкъашта догардараш ма кхара йола пачхьалкхенашта юкъерча гІулакхашкара керда тенденцеш. Уж тенденцеш, аьлар цо, чІоагІлуш я, дуней тІа кхоххам кІаьдбара духьалдаьилача кизаш шоай гІулакхаш сацийтадеце а.

Машара политика Советски Союза фу яхига да аьлча, йоадар дІахо А. А. Громыкос, — из да арахьа леладеча гІулакхий сфере цуи фура социальни маІан хьаьхожкхар. Тха мехко КПСС XXIV съезда решенешка хьангТаьй, масса метте мукІарал деш ма хилара, къам а массехк пачхьалкхен юкъе моллагІйола готтига хьешташ а из кхайкаеш, дерригача халкъашта, дерригача адамашта догадоахкараш кхайкадеш йола машарех дуней халкъашта юкъе цхьана гІулакхаш леладарех программа. Из кхоачашъдаргахьа боаккхача хІара гІано лелача оагІорахьара воздейств ю дерригача дуней халкъашта юкъера гІулакхаш догІадахкара.

Хьалха тІом сецачул тІехьагІа йоахаи хаина хаьаш моллагІа тІом балабадалла кхьа сацийтара хиндаш. ХІаьадча ица довзийта дика торонаш а балагарча даьа къычІа тайпара догІаахарх чІоагІагІа цамара системага доаккхара, хІаьта из Іалхобара вІашагІхьала ма бай ВІашагІкхийттача Къамий Организаце а.

Цунга доаларо дІадахк дуней мохкагІа тІешо, цун тІехьагІара тІаьа ише шера дегІахара балхдоацца хьаллаьшка оттабаь декхарай къоастадесга. ХІаьта, царгахьа сашна хІана хулача хувцамий маІан, дарнга а чулоацам дІадувца гІертача, сенах латт аьлча, из латт, харах хьадела дешаш хІанзе къоастаде вІаштІехьдоалаш а хІаьта воккхерех аьна — уж къастадар духьа ловрхІаме болх дІаболабаь а хиларах.

Довзаш доло ФРГ-ецара СССР-ен ПНР-ен договораш, СССР-о Францеца цхьана масса оагІорахьарен цхьатаррарча боккъонехІен лаккхача боарама леладу гІулакхаш, Советски Союзаи Америка ВІашагІкхийттача Штаташтен юкъера гІулакхаш эргаахаргахьа дІайолаена процесс дага а йохийта, А. А. Громыкос белгалдаьккхар, хьераналеи цхьана гІулакхаш леладарех дешаех лаьна хургйоль ерригача Европа юкъара совещана бохкача ловрхІаме хилар.

Дуней халкъашта юкъера кхоккам кІаьдбара дахье къах толамаш оццо дІ, аьлар дІахо А. А. Громыкос. Цхьабакъда, цхьаккхе а духьала хуле тамаш я, хІана укх сахьата никъ дІабоалабаь мара из хилар а даь даьнначул дукхе а дукхагІа хІанзачул тІехьагІа де хеташ хилар а аьлча.

(Йистедоаллар 3-ча оагІо тІа).

ХА ТИЛЛИЙТАЦ

СССР-и Нохч-ГІалгІайчен автономии хьаль ах бІаь шу дизара сийна социалистически яхье а баьнна хьинаре ду гуйрац балхаш Ножай-Юрта района механизатораша.

ХІанз механизаторий корттера декхар ха агротехнически боккъонашца дІа ма дехха сихен дикен лаьтташ ахь довхалга.

Дика кхетаду из цига.

Гурахь дувча ялатаща лаьрхІа 2963 гектар латта ахь даьинад района боахамаш хІанзале.

М. ГАГАЕВ,

юрта боахама управлене корттера агроном.

КЪАМАЬЛ КОРТА БОЛАШ ДАР

Отчетно-хоржама партийни собранеш

Старогрозненски автотранспортни автоколонна коьтера деккарйина я болх беш йолча скважинашта, мехкдаьтта доккхуча моттигашка, гӀишлой объекташка мел эшаш йолу материалаш тӀеккхехьа, болхлой балха дӀаккхуьйла, уж юха цӀаккхуьйла.

Мишта кхочашдо коллективо шен декхар? Цу хаттара жоп лур ду дукха ца йоалл хиина автоколонна парторганизацин отчетно-хоржамчу собранехь. Бохьам балхах лаьцна хоьийна йир цеховой парторганизацин секретаро А. Н. Хамидова.

Докладчино сенна собране къамаьлехь даьрана а белгалдаьккхар ухх иеслагӀча питилетка шоллагӀча шера мухьаш дӀа-юца кхаьънара 8 бетта план 105,2 процент кхочашдаьн хилар. Буруветтанашта, мехкдаьтта доккхарашта, гӀишлошйерайта эша материалаш, тайп-тайпана мухь [illegible] дӀаккхачийтаб транспортниката. ХӀаьта из планал 7000 тонн совгӀа а хиниаб. Шоло беххагӀа эшшача метте ахта дӀа ца кхочийташ Ӏайнабан колонна болхлой. Планал 4,9 процент лаккхаргӀа я къахьегама оьсарле. [illegible]

[illegible]

ра балхаш йистелала гаьна да.

Вочи хьале а ремонт эшаш а да холман доакъашхара дукхагӀа дола наькъаш а.

— Коллективан къаьнега къахьегама дисциплина телхаьш моттигаш цайслу, — аьлар ше къамаьл деш плотника Карпенко Стефана. Цо дӀахо дийцачох гучадаьлар: байцача 8 бетта цхьанцабовча болхлоша производственни технологически дисциплина толхаьш 21 моттиг нийсъеннилга. Царна юкъе коммунисташ а ба. Балха а цӀагӀа а заийн лоцна гӀуллакхаш гучӀуалхарах партеро а балхара а дӀаяккхи шийчаь шофер Шчатов Александр. Цу тайпара беха бе бозаш гӀалаташ гучӀаьлинах машинистагара Ботаикиев Дмитрега.

Иштта къахьегама а производстведни а дисциплина [illegible] юкъа тӀехьашкахьа тетт коллективе гӀуллакхаш, — аьлан оратора шей къамаьл чакхдалаш.

Гулбеннараш цецбаьхво автоколонна начальника Стоярова Павлас лаьчн къамаьло. Парторганизацехь 58 коммунистах пхьаккха а цийча новкъостал дей вац, кхаш лийцар цо. Автоколонна начальника [illegible]

[illegible]

Собране [illegible] секретарь — Дангаев СаьйдӀалий.

А. ТИШЕНКО,
«Транспортникаш» [illegible] редактор.

КОММУНИСТЕХ ДОЛА ДУВЦАРАШ

ДЕРРИГА А—НАХАЦА БЕЗАМ ХИЛАР

Ас къамел дӀадолалергда Данилюк Зоя Павловнах кулгалхочуна дийцар даша корте а лаьца... Ерггча [illegible] цо болх бу тхьан пхеа шерал совгӀа за [illegible]. Царех тхьаь шера швейни производства мастера деккарш кхочашду цо.

Массеии шу [illegible] Уралера Грозне яха ена Зоя Павловна швейно-производственни объединене балха еттар. Юккъенца из балх бе йолаелар № 4 йолча цехе. Цу цеха цхьан бригаде мастер ю Зоя, ка дехкар Зойне тӀеэлллар. Из бахьан долаш дий а хац, даьккъина цуа тӀекьагӀа дукккача хиина план кхочаш ца ецу кхаро цуо коллектива, цхьаболча болхлоша дисциплина телхаьш моттигаш а нийслой, кӀеона хилаьар бойк.

Коллективна хьалхашка керла балха ендче мастера сий дерга [illegible] гӀуллакх хилан из. Бакьдй, коммунистка Данилюк цу хелона [illegible] кӀалдахтаьяр... Цо кулгалдош-та хош [illegible] шей бригада тӀехьшеларна юкъера хьайовккхергхилирек. [illegible] хилир из. ХӀанз кхоачагӀа шу да цуо бригада № 4 йолче цехе метт еш бригаде объединене а хьалхарла моттиг дӀа [illegible]. Толамна кхочашду цу коллективо СССР-н республикийн автономни [illegible] 50 шу [illegible] [illegible] деккарш а.

[illegible]

Ӏе царел а дуккагӀа продукция кийчьо йиш хуьгья мотт сома.

Массанахьера бӀубенна йола гӀараш айелар.

— ТӀаккха кхоена цуттур баккхар дукха тахан цхьан сахьате сабар а дан лаготовкаш кийчъергья вай — рекорд оттае атта дӀашилга кхетадеш хилгда-кх шо.

Бееригаш бесов. ХӀаьта шолагӀча дийнахь хьокхаиий ДоскатӀа цар бригада дуккьал йаьтта цифра «650» яр. БӀарччача дийнахь [illegible] къахьийгар цар. Цхьан дешице аьлча, иоп. Данилюка кулгалдеча комсомольско-кагийхой бригадо шоай субботник лаьлугнова [illegible] сенна чакхлаькхар.

...Нела школа чакхъяьккхачул тӀехьагӀа ера цехе балха. Духьашха балха венача сага сенна дӀалла ноалхане йоана деккар — тийца яьина хӀамаш цӀенъелгея царна дьак тохьлгеа тӀадиллар цунна. ХӀаьта из мишта де дола [illegible] а ьвенхар.

— Кхетадарий, Ӏе? — хетт цуьга.

— Кхетадар, — жоп лу цо Ӏаьха [illegible] бӀубенна а йоллаш. Безам болаш дацах, ца тохаш [illegible] кулг а. ТӀаккха цуна замечани а баьлар новкъостий. Из [illegible] ю [illegible] дийхра.

Цига тӀакхаьнача Зоя Павловнас шей бригаде дӀайийхар из.

[illegible]

[illegible]

В. АНАЕВ.

СССР хьаь 50 шу дизарга

РЕСПУБЛИКА МЕХКДАЬТТА МЕХКА БАЛАНСЕ

Нохч-ГӀалгӀайче советски халхний бартайнача дезале

Вай мехка [illegible] коьртера моттиг дӀалоац мехкдаьтта промышленносто. [illegible] аьлча, эгара дӀарегӀа йола [illegible] маьшка даьттан, мехкдаьтта [illegible] долга из ю. Цудухьа партен правительствон цахаддаш йоакхо ю цун, кхача доагора отраслел сихагӀа дегӀа а ух из.

Советски Ӏаьдал латтача шераша вай мехка мехкдаьтта промышленносто [illegible] боккхеи [illegible]

[illegible]

[illegible]

мышленносто. 460 — 500 миллион тонн мехкдаьттен 300—320 миллиард кубометр газ яккха еза. 1975 шера доагора [illegible] балансе цу продуктай удельни дозал 67 процент хила деза. Иштта да съездо мехкдаьттахошта гӀазовикашта хьалхашка оттада деккараш.

[illegible]

В. НАЗАРОВ,
«Грознефть» объединени начальник.

Хьалхие лелаераш — коммунисташ

Грозненски локомотивни депо массанена йоаза ю машинист Корнеенков Иван. Из вай тепловозий машинистий колонна юкъе партийни бола, [illegible] а. Дош далаш сенна балха шийгара дика гӀуллакхаш гойташ а шей новкъостий къу а деккерӀе къахьегара [illegible] а.

[illegible]

Г. АНОКОВ.

ИеслагӀа питилетка йоалейча деза хаддаьза плана цо тӀаийца социалистически деккараш тӀехкхочашлеш хьайоагӀа Нохч-ГӀалгӀай сельстройсоюза ремонтно-монтажни комбината коллектив. Ах шера план 184 процент кхочашдир комбинати болхлоша. Кхы тохнаш [illegible] [illegible] болийташ къахьийгад хьйа августа бетташка а. Уж толаьниш деккхача юкъе доккха дакъа лоац негознаш яккара эша панельнаш бу бейча сварщикаша — плотникаша Монерко Александрен Паршин Алексейсе.

СУРТА ТӀА: (аьрдехьара аьттехьа) А. Монерко А. Паршин.
Н. ПАНИЕВА сурт.

ПРОПАГАНДИСТИЙ СЕМИНАР

[illegible] дешара шу тӀегӀертӀа. Цудухьа ухх деношка шу доарӀамеча гӀуллакх дай кийчо яра беррига цоай терахьар тӀаьрахьйтаб республика партийни, комсомольски организацешта.

[illegible]

[illegible] чакхъелар МВД клубе. Цига сӀемагӀкхийтача 58 пропагандиста хӀандарча [illegible] лоархӀаме [illegible] «Знание» обществе дакагӀбоача лектораша: [illegible] П. Н. Яськос, историческе Ӏилмай кандидата [illegible] Васканова, [illegible].

Семинаре дакъа лоацаш хиннача политически занятеш яраш Ӏоамача опытах дийцар.

В. ДЕМЕНТЬЕВСКИЙ,

ӀАН КИЙЧО Е ХӀАНЗЗЕ А

Ухх шера 6-гӀча июле доагора-энергетически ресурсаш дӀаяхийтара тӀахьожам тӀоагӀбара СССР халкъа тӀахьожама Комитета соцамо ца яхара республика халкъа тӀахьожама органаша дӀадо а болх бу доагора-энергетически ресурсаш вайшига кхом беши доаггӀача тайпаеи дӀвуний-тий хьожаш.

Ухх шера вагует бутт бокалуш республика халкъа тӀахьожама комитето беррига городской районни халкъа тӀахьожама комитетий председателаша дакъа а лоацаш семинар хилар. Цига гулбенначаьшта ухх шера 27 июне арабаьнна «Халкъа боахами, коммунально-бытови предприятеши учреждении, иштта бака нахе 1972 — 1973 шера гуйран-Ӏан замалахь доагорца Ӏалашбарах» бота СССР Министрий Совета соцамий 1972 шера 6 июле цу дьакъехра арабаьнна СССР халкъа тӀахьожама комитета соцамц дӀабовлийтар. Шоай агӀагӀе уж тайпа совещанеш городскойи районни халкъа тӀахьожама комитеташа халкъа тӀахьожама группай председателаца а йир.

ДӀабахача бетта республика халкъа тӀахьожама комитето лаьтта дийца соцамаш кхоачашдара доадим бола до дезараш белгалдир.

Доагора-энергетически ресурсаш дӀахийтара дани тӀахьожам доаттабу штабо [illegible]

[illegible]

Городи еррига районашкий халкъа тӀахьожама группай председателаша семинараш чакхъяьхай комитето. Халкъа тӀахьожама еррига группашта предприятеш, организацеш гуйран-Ӏан замалахь болх бе мишта кийчъеннай дани тӀахьожам доаттабе тӀедиллад. Грозненски городской халкъа тӀахьожама комитет 21 предприятешка хьожай Ӏан кийчо яра мероприятеш белгалъяьйна а хӀаьта уж кхочашдеш мишта ю а.

Иштта дика вӀаштӀехьабаьккхай Ӏан замалахь болх бе предприятешка еча кийчо тӀахьожам Заводской района халкъа тӀахьожама комитето а. Цу гӀуллакха 10 сай юкъе а долаш лаьрхӀа штаб вӀаштагӀъеллай цига. Штабе юкъе боагӀараш специалисташ-энергетикаш ба.

Заводской халкъа тӀахьожама комитета заседане Нохч-ГӀалгӀай гӀишлошъяра Управлене жилищно-коммунальни конторе кулгалхошка ладийгӀад предприятеш Ӏан эшалахь болх бе кийчьяра иаб дешо лаьца. Дийшача лешай нийслении кхоачашбоацараш дӀадахара наькъаш белгалдеш болх соцам тӀоийцаб.

ХӀанз Ӏан кийчо мишта ю хьожаш кхы а йкъ промышленни предприятешка проверкаш еш я халкъа тӀахьожама комитет, цуа тӀехьагӀа районе мел йолча транс- [illegible]

[illegible]

лене.

Халкъа тӀахьожама комитета органаша дӀахо а лоаттабергба тӀахьожам доагора-энергетически ресурсаш кхоибеш дӀаяхийтарах, республика предприятешни организацеши Ӏен цахадраш болх бе кийчъяларах.

Р. БАШИРОВ,
Д. ИНЗЯКОВ.

ЛЕНИНГРАД. КПСС XXIV съезда цӀерагӀча металлически заводе хьаеш латт дуьнен тӀа я-гаьа наз болашагӀа — 1 миллиони 200 эзари киловатт — йоаз турбина. Из предприяте коллективе иеслагӀа питилетка чакхйоаллаш.

СУРТА ТӀА: 1 миллиони 200 эзари киловатт наз болча турбина цилиндра модела тохкам беш я Ӏанарах газови турбинай лабораторе инженер К. А. Тимофеева.

Н. ФЕДОТОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

МИШТА КХОАЧАШДУ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДЕКХАРАШ

РЕНТАБЕЛЬНОСТАГA БОДА НИКЪ

1957 шера ши колхоз вlашаргla а теха йиллар Гудермеса районан «Гудермесский» совхоз. Цуа доьлахьа 13504 гектар латта дюсар. Цох охьан деш 5185 гектар дар.

Экономически къе хиннай уж ши колхоз. Цига 1300 бежан, 310 хьакха, 5100 устагlа, 4000 кот тlара олхазар мара хиннадац. Шера хlара кхоабуча lаттагара эзар килограмм мара яккхадар шура. 1956 шера цу шинна а колхозо декхар 84 тонн дулх, 240 тонн шура, 1400 тонн ялат мара дадар.

Хlьата хlара гектара тlара 13—14 центнер ялат чуэцар, массехк тайпа культура мара ца хlоттар. Цудухьа даим зе деш дар уж бохкамаш. Хайра хlамо шацар колхозоша шоай къахьегамах.

Лоаша дьача, кхоачамболцарш юстар-а даьха бохкам хиннта дегlабоалабергба, шьина хахьтар эттар совхозаш кулгахоштa кьалхешка.

Совхоз уллача шоне lилма-климатически хьалаш техка а техка производства керттера дакъа — дулхи шурен дукхагlа яккхар де ларкlар. Ишта хьалдарча отделение шинъа, шоллагlча отделение цlаи шурай-товарни фермай вlашагlъяккхар. Шоллагlча отделение хьакхий ферма а йиллар, кlьата кхоалагlча отделение керттерча дакъе ялата культураш кхеш хьайбеш дулха лаьрхlа кхабед лаьрхlар.

Цу гlулаккхаша дикка тоабир бохкам, лакхйир къахьегамо оасарие, йоаккхаш бола продукци дукхагlа хилар. Масала, 1962 шера пачхьалкхенга 364 тонн дулх 1544 тонн шурен еккар. Чуийца ялат 6636 тонн хилар.

Цхи шу мара эшаккар бохкама къахьегама оасарие цу тайпара лакхъе. Цхьабакъда, производство дегlайсалаьхле а продукци яккхарга дlадодар хааьал дукхагlа дар. Цудухьа совхоз зе деш яр. Эггара хьалха 1964 шера хилар совхоз рентабельни. Цу шера деш лахадуш боагlа бохкама хьадулаш бола пайда. Хlьата бархlагlча пятилетке планагlа 370 эзар сом бе бенача 473 эзар сом пайда бир. Пачхьалкхента планал совгlа 913 эзар сома мехаза продукци еккар.

Дикка дlайолайир тха совхоза къахьегамхоша иислагlа пятилетка а. Пачхьалкхенга юртбоахама продукци йоххара план 121 проценти совхоза цайда бера план 220 проценти кхоачашйир бохкамо дlадахача шера. Хlьата ялат пачхьалкхенга доххара план 100 процент, дулх — 110, шура — 100 процент кхоачашйир.

СССР-а Нохч-Гlалгlайчен автономия хьаль 50 шу дизара сийна доккхий социалистически декхараш тlайнцар совхоза коллективо укх шера. Уж толамца кхоачашдарa дикка лард еллар къахьегамхоша. Ахьа, хьанадь дикка кийчадьача лаьтта агротехническй дикагlйолча хананка лакха кондици йола фу а тоссаш дlайнйра гурахь юв культураш.

Цхьабакъда, укх шера эттача шелало доккха зе дир царна. Из бакьан долаш план 17,7 центнер йолча хlара гектара тlара юкъера лаьрхlача 14,7 центнер мара ялат чудаьзар совхозо.

Дика хьуакъам кхебир совхоз цхьоалагlча отделене. Цуша керте латт йоккха опыт йола агроном Хамидов Сайдэмин. Цу отделене дукхагlдола лаьтта дий дуллаш да. Хlара гектара тlара юкъера лаьрхlача 23,4 центнер ялат чулера укхаз. Хlьата 150 гектар хий дуллаш хиннача кхай тlара «Кавказ» яхача сортаl дола кlа хlара гектара тlара 33 центнер даьлар.

Пачхьалкхенга укх шера планагlа 300 тонн гурахь дийга ялат доала дезаш яр совхоза коллектив, декхар 700 тонн да.

Тха совхоза кхаьнка лакха мехкъам душ культура а дуга. Укх шера 500 гектара тlа дlадайра да. Хlаьа чуэцаш латт дуга. Гектара тlара 36 гарега центнер дуга доал. Хlьата социалистически декхарах хlара гектара тlара 38 центнер чуда дезаш дар.

Пачхьалкхенга планагlа 300 тонн дуга доала дезаш дар тха. План кхоачаш а ба хlаьа планал совгlа доккхаш да дуга. Из доккхара план кхоада кхоачашъе дерхl оаха.

Лоха да цхьа центнер дуга кхедарга дlадодар а — 18 сом. Цудухьа дуга кхедорах бохкама хьажуна пайда бокхха ба. Дlанo йойча хана из культура кхы а дукхагlа дlахертьа.

Дика толамаш доах укх шера совхоза хьайбаш лелаьдераша а. Масала, шу кхоачалуш совхоз планагlа 3030 хала дезача хlаьа 3113 бежак да. Иштта планал дукхаа совгlа а хьанхарч, 92 процент кхоачашъяьй хlаьале хlара бlаь lатта тlехьа lаьсий кхедара план а. Хlьата пачхьалкхенга хьайбай продукци йоххара вх шера цхьаг кхоачалюьара районе хьалхара моттиг мехкарех КПСС горкомей горисполкомей кхарчара лера тела Цlа байрака елар совхоза коллективане.

Иштта, хьинар кхо да дош къахьегаш я совхоза коллективий социалистически декхараш кхоачашде гlерташ. Хьалхе бахьча доархlамо хьахьоах укх шера совхоза юкъера лаьрхlача 110 эзар сом пайда кургхилар.

Мишта кхьчай тха совхоза коллектив цу толамашка?

Совхоза вlашагlъелла бола беш а экономически анализа бюро. Цуна кхьебоагlа бохкама керттера социалисташ, бригадираш, дикагlбола болхлой. Бюро тоадж совхоза экономика лакхьяре, юртбоахама продукци яккхарга дlадодар лохдеча наькъаш, отделенешка, бригадашка, звеношка дlа а ухаш цига болх мишта вlашаргlьахлахаб хьаж, производствана толашагlйола опыт юкъейоалаю, механизаци ю.

Масала, кулгашца дуга чуэцача хана цхьан гектарега 120 сом эхча дlадодар, хlаьа ва болх комбайнашца беча хана цхьан гектара тlара дуга чуэцарга дlадодар 18 сом мара дац.

Дукха ахча дlадокийтар оасар дара а. Масала, бlаь гектара тlа оасар дара нарядах лаьрхlа ахча дlахецар. Хlьата цу бlаь гектарех дукхагlа яле а 60 гектар мара хилацар оасар де дезаш. Из гlулакх тоамор совхоза экономически анализа бюрос.

Хlаьа, масала, бlаь гектарах комеско оасар де дезар белгал а яьккхе, бе безаьа болах доагlа ахча мара дlахецац. Цу гlулакхо дикка лохдаьд юртбоахама культурай цхьа центнер хьуакъам кхебарга дlадодар.

Масала, дуга цхьа центнер кхебарга дlадодар дукха хlама да эшиаш шоаза лохденал. Иштта, рационализаторсий предложенеш, керда опыт юкъеяххулаш, балха процессашта механизаци еш лохду хьайбай продукци яккхарга дlадодар а.

Цехаддаш тlахьожам лоттабу совхоза экономически анализа бюро къахьегамхой балхацара беша совбакхара, цар материальни хьал тоадара. Масала, укх шера ялат чуэцаш хиннача комбайнераштa 1965 шера 16 мартех 1967 шера 4 июлех Нохч-Гlалгlай республика Министрий Советз бахча социамга хьожжа мах бохаш 300 центнера пачхьалкхен мехах 600 центнери кlа делар (цхьан центнера мах 3 сома 70 кепики ба). Шинна центнер ялат делар совхоза хlара шофера а.

Ялат даларал совгlа цхьацца тонн люцерна йол а елар комбайнерашта, трактористашта, кхыча механизаторашта. Хlаьа lаь захалаль дахчаца, хlорацa, вкычуша lалашбу.

Совхоза деррига довкъошка социалистически яхье хьалха латтарашта ахчан премеш, мах бола совгlаташ, карара кара тела Цlе вымпелаш тел. Масала, гурахь дуг ялат чуэцаш социалистически яхье хьалха хиннача комбайнераштe Дадаева, Далаева, Умарова, Рабченкова, Шамуранова, Федюшина, Вайсуева 5 сомагара 15 сомага кхачалца массашкаша ахчан совгlаташ делар.

Царех дукхагlбераш хlаьо дуга чуэцаш ба. Цига а лакха толамаш лохаш хьахьег цар, цхьаболчарна хlаьале ахчан премеш еннай.

Дукха ха йисад ер шу чакхдала. Цу йисача хана шоаштa хьалхашка латта декхараш толамца кхоачашдергхилларах бlубеннa а совхоза коллектив.

Я. БЕЛАШОВ,
Гудермеса района «Гудермесский» совхоза директор.

ЧЕЛЯБИНСКИ ОБЛАСТЬ. Шийна тайпара машина гучаьлийй укх шера «Варненский» совхоз хьамиш. Юрта бохкама механизаци электрификаци ера Челябинска институтa болхлоша хьа а ца, практике пайда эцаш лелаш ялат дохьа бахьяний учет лелларй уж налагlаш а кхара бакч къахьтта шай тайпана контрольни установка. Комбайна керттерча технологически организацера хьа наьщ хиеш чан мел довиеш хьожаш чаха а доавзе. [illegible] мейсте йиш хулайтеш дий хьохханаш уж установка.

Институте оттa а дал боаргеш комбайнерашта дlадоишад шер байн мийстьара лаьрдlа къиистe табличка. Ялатан дешагlа суспене дуьхьа лоаттабу хьаьнкиш [illegible] лерда тlа оттабеш.

СУРТА ТlА: комбайнерашта [illegible] шай йоала установка.

В. КЛОНИНИЦЕРА сурт.
ТАСС фотохроника.

ДНЕПР КАРАДЕРЗАДИР

КАНЕВ. (Черкасски область), 25 сентябрь. (ТАСС корр.). Из ди хьатlоаттарга хьежаш Ленина орден лелаеча «Днепрострой» управлене Каневски ГЭС хьалъеш боахка гlишлоихой багlа дукха ха я. Цудухьа цуьна дикача кийчоина накъабаха гlийртаб уж; ГЭС-а керттерча гlирсашка 700 эзар кубометр бетон чуеттай, 45 эзар кубометр ьашкабетонид конструкцеш вlашагlъехкай, дукха кхидола балхаш кхоачашдьад. Вlалла дукха ха а йоацаш вlашагlйоахка йолаьй эггара хьалхара гидроагрегаташ, болх бе йолалийтай кемаш лела шлюз, хий чухийцад ГЭС-а котлованa чу.

УССР заслуженни гlишлоихочун Марина Владимира, Николаев Николая, Харченко Дмитрей кулгалца Каневски гидроэлектростанце участие хий доаказа доагlа а ьлиа суьта шин даькъ юкъе йита хийнача 800 метр шераче проранa створе гleм йоке йолаьннай земснарядаш.

Массехк ди даьча, бlаьш эзарех кубометраш йолча гlомаро хьалъюзаргьа ГЭС-а суйтах йоалла яьсси моттиг, доагlача хина никъ а бехкаш. Къаьнарча Славутиче хий яйде а кара хьаьбаьх мерди, ялхагlа форд хьалбиза а болалургба.

СССР хьааь 50 шу дуза ди тlакхоачаш цун хиаш кхестое йолийргьа капсула хьасапера эггара хьалхара горизонтальни ших гидроагрегат.

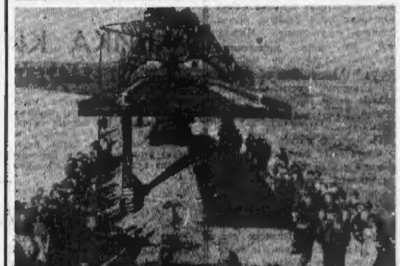

АМУРСКИ ОБЛАСТЬ. Бам—Тында машиникъ бала бодабаьб. Транссибирски магистраль пайлаьеча бахьалаьчеш дьунеч дlаьхий йолча Комсомольскей Примарга трошкин доаман вайоношка юкъйоа цо. Никъ буйаш боаккачар дlаохlеd эггара хьалхара 90 километр ниъ СССР хьааь 50 шу дуза ди тlаяхоачаш биалта бехкта.

СУРТА ТlА: керда буллаш латтача никъа хьалхара звеношт юйохкаш латт.

П. КАЛАЧЬЯНА сурт.
ТАСС фотохроника.

Низ болча индустре мохк

Фольгаш дуьда хlаьа аьнна латт из Нагlий ера. Из—Юшкуцлилиарча хlар—боалол поселок, кийсагlа болча Къилбаседаьнарча Дагестана мехкдаьттахой центр а. Укхаза да телевиденни антенна а йолаш цхьаьза вlаштlарда, хlавзарча тайпара дола 300 цlа. Йолла здаш дlапоацача мехкдаьттаи гlаза Ногайски управленена лаьлла а 150 бера моттиг йола берий беш. Гередка юкъ оагlорамьа цlаьниха а я цу тайпара берий беш. Кхоалагlа а я дийнахьи буси берий лелаш. Укхаза да бакъадиха цlаьа цlенош общежитеш, больница, культура Дворец, спорта Дворец. Хьалаьш латт модай Ателье, бузама Цlа, быта цlа... Тешна ханл—и да, хlаьта а масехк шу хьалхагlа хьаь-шиа латта ца моттиш мара цхьа бlаргаго вlаьла—и яцар цу ера.

Укхаз, Нагlий ера, цlаьдьина домуш доакхача къахьегам ба Дагестана дахача деррига къамаш бола векалаш. Укхаз цlарах дlахозаьй къахьегамо эттaш йоакха. Царна юкъе — Ленина орден лелаер, партий XXIV съезда делегат, гlоранайа мехкдаьттахо Азизов Жьхьмад. Лоамарочун возех бурувдеттар хиннаш, хlьата цунна шийй сий а доаккхад. Кхо шу хьалхагlа йиъ километр цlоарга бурувш [illegible] сиха сиваьннаш эзара ерригсоюзни рекорд оттайир цо. Мехка дикагlболча бурувдеттара мастерашта юкъе цун цlи яьккхай КПСС ЦК социам тlе. Азизов Дагестана къахьегама Сийлен книга тlем СССР мехкдаьтта промышленноста Министерства Сийлен книга тlем дlаяздаьр.

Цу тайпара башха-дика говзанчаш ба республикe йолкъа боалеме моллагlча даьъъе. Цунах хlаьа саго тамаш яц. Революци аналекъа, ма дарра аьлча, Дагестане промышленность яцар, вlаштlехьанна болхлой класс яцар. Из доллe хlаьа денна Советски lьдал мара дац. В. И. Ленина шийначa указанегlа ударни темпашца хьайир дагестански чкъьрий промышленность. Дегlабьхача мехка центрашкара указа укхьтар промышленни оборудовани а хьаьметтела промышленни предприятей бlарча комплектах а, йоаго хlаьа, бедел, хlьата иштта станокаштеи машинаштеи ремонт е, производство вlаштlехьакхка, меттигера кадраш кийчъе квалифицированни болхлой а.

Дагестане социалистически индустриализаци ера шерашка промышленни производства сфера хьалй lалашайре дукха предприятеш электростанцеш, мехкдаьтта промыслаш, машинаш ю ремонтно-механически, эттачтоаоиний кирпичний, хьагa, боамбицlанбу, химически, консервни, чьагlаре заводаш, тха вала, хlамаш тега, мебельни фабрикаш, мехкдаьтта гевани, [illegible]. Чоагlа дегlаьнай машиныкъа форд, автомобильни [illegible] Хьалнехай [illegible] центраш: Каспийск, Дагестанан Огнеш, Избербаш, Ахшу. [illegible] моттел лакхача логамашка [illegible] а бахнаб тlаьтlа дукхагlа промышленни производства оафера бола ба.

Индустриализаце lалашдолаш Дагестан, хьалха тlемlайнее [illegible] мехка Межгlоалеьара кхо районаш а санна, капиталистически общественно-экономически формаци юстара а ютаж, социализме гlоьга, дегlаде индустриальни аграрни республика а ьа дlаоттаьа из. 1939 шера ДАССР-а хьаьъе бохкама хаддаьза бола [illegible] хиннa болхлой 118,3 эзар бар, царех [illegible] промышленностe — 42,4 эзар. Бахкамаштa [illegible] дукхагlа хиннаб хьалхе. Дагестана хьалсаг... Даьхъаь бар укх [illegible] аналеяьа. Ворьа [illegible] ре, патриархальни быте, lадатлаьна законаш тlеlаь [illegible] цуьна хийга цlенна а [illegible] кхоачарг мачад ьаьиэ хьчар. Цхьабакъда, дуьнен тlа бума цо [illegible] буьцам бор цар [illegible] Октябре. Хlаьа хьалхах бе [illegible] на хьатaш хладаш, цар [illegible] тьех, lиlмаш къайlиннар [illegible] тlа болк бу...

Хlаьа массехк шу [illegible] те нlайлуш боагlа [illegible] таьдной мехара сомгlа а [illegible] «Дагэлектромаш» хlаьа [illegible] сии заводе уж.

— Кlаьдлуш йоаца тха Сталин — оал цуьнах заводе. — [illegible] ба бу. Хlьата общественни [illegible] мел дукха бу цо, чот-со [illegible]

КПСС XXIV съезда [illegible], ДАССР Лакхехьарча Совета депутата, электрослесара [illegible] участие дlачубоаллача хьалтолий йоаьй СССР хьааь 50 шу дизара сийна тlайнца социалистически декхараш тlадола лестоа. Цар тlе оттера хьалхарчарех йолча цхьа пункте дlаоздаьд: Хlара денна [illegible] задани хаддаьза тlехтоедаьгахь. Из декхар диза кхоачашду Ленина орден лелаеча сий [illegible] хьалсаго С. Магомедбеc.

Дlаго кхы тlа а дегlаьда йолаьнай Дагестана промышленность. Хьалхьай энергетика, мехкдаьтта доакка, машиностроени, металлообработкам, химий, гlишлой материалей ю эттаьш [illegible] предприятеш, цу дешга [illegible] торийн стеклодьалан, шлифовальни станокаш, электротермически оборудовани, электродвигателеш, дукха кхийола кlиaш хьаьй заводаш. Технически кlаьа а [illegible] гlа кийчьаьй юртбоахама производство.

Дагестана хаме боахама индустриализаци яр — вай мехка [illegible] мунизм хьалхаре программа [illegible] чакхьеча лаьца хьадаро [illegible] СССР хьааь 50 шу дизара [illegible] йодеча Дагестана болхлой [illegible] со денналча къахьегама [illegible] белгалбоаккх шай [illegible]

ООН-а ГЕНЕРАЛЬНИ АССАМБЛЕЯ СЕССЕ А. А. ГРОМЫКОС ДАЬ КЪАМАЬЛ

(Йистехоалар. Доалалур 1-ча оагlо тlа).

СССР кхьча мехкашцарча гlулакхий министра белгалдаьккхар, Вьетнамерек Индокитая кхьча мехкашкарен американски агрессий мах ялхьахувлаш массане а бехке еш хилар. Нагахьа санна Парижерча переговорашка машар кхаоттабарга кхоачавар США-ил лой, бакъахьара жоп дала деш цо укх шера 11 сентябра Къилбехьа Вьетнама Республика Хьаша йолча Революционни правительства яьча заявленеш. Иштта къоестаиза ирган Гаргарча Малхбоален проблема а. Агрессораштa тlалатта бекктохкам царца бекъ цар гидоахаш мел бараша, цар оагlув хьаллоацаш хилара Вlашагlхкхийттача Къамашта дуьхьале а Израиле йиш хулийташ бараша.

А. А. Громыкос белгалдаьккхар, Советски Союзо сессега хувцийта тlалахьаш дола «Дуьнен халкъаштa юкъе лелача гlулакхашка ниже юкъе ца баккхарах цlаккха а юкъе доаккхаргдоацаш ядерни гера декхарахь» дола дош лоархlаме хилар. Тха предложене мелаш сеха латт аьлча, аьлар цо, из латт, дукее халкъашта юкъера къовсам тlа дола, ядерни герзах тоанна, иштта массаьарлар белаш дола герза тайпах а пайда эцаргa а тlехьа чулоацаш, деррига дешаш къоестадаре цхьаккха тайпана юкъебоаккхаргбаш аьлла пачхьалкхенаша дош лулга цо отталеш хиларах.

Из дош кхоачаш ца деш lе цхьаннега а йиш хургйоацаш оттаде дерхl. Дешаш цу тайпара къестадар ерригча пачхьалкхенийн хьашташа ма яххара да, цар социальни система миччa бесса яле а, цар территорей йоккхален бахача мьха дукхален бовраьаш мел йале а, цар лоалахьа ядерни герз дар-дацар аьнне.

ООН-а Устав хуьца дегахьдаьдоеча мехкаша уттаеча планешта дуьхьала къамаьл дир советски делегаценa керте латтачо. Цьаккха юкъера ца йоалаш ерригача пачхьалкхеший хьашташа дlайехар устава ревизи яра уйла тlеерзелта а доацаш, из диза кхоачашлара, цуьнах йоаккхеча торонex бизагlа пайда эцара уйла тlеерзелта да.

ООН-а толам балара бола тешам ба цун членош йола пачхьалкхенаш организацена хьалхашка латта декхараш кхоачашдар дуьхьа гlулаккхаш цхьанний чакхдаха кийчен лаьрхlеш хилар.

Вlашагlкхийттача Къамий Организацен вlашагlъелларш ООН агрессораш юха тохара гlулакх из шиэ бохаш чlоагlен хилийта, доккхаьа экономически дегlадаккхара бовраьаш мел дале а, дерригача мехкашта юкъе цхьана леладу гlулаккхаш деттlадаккхара поккъостаl ле могаргдолаш хилийта кlийрта хилар дага а дохийта, А. А. Громыкос белгалдаьккхар, ООН бокъонца иштта хилийтар дуьхьа Советски Союзо цlаккха а юха ца йоалаш шийна таллуш мел дола хlама дьы дергдолаш хилар. Халкъий машари кхерамзлен бахьан долаш лоаттабеча къовсама политика — из ба Советски Союзо дуьнен халкъашта юкъера арене кахбоала генеральни никъ. Цу тайпара политика тlайнцаl ах бlаь ду хьалхагlа Советски Союз а яь вlашагlкхийттача социалистически республикаша, иштта йолаш юс из хlаьа а.

ШИРАЧА ЗАМАХ ЮХЕДИСАРАШЦА—ЛИРА КЪОВСАМ

ЗАКОНАШ ТЕЛХАДЕРАШ БЕХКТОКХАМЕ ОЗА

КУЛЬТЕХ долча вай законодательства моттера ши хоамет я: цхьаь оагlорахьара, цо советски органаш декхарахlа ю дьалах тешарашта дьи lамалаш ма мукъе бала, шолагlча оагlорахьара цо дlадах дьнах тешачар организацей гlулаккхаш законо оттадьча доавонел тlех ца даита. Хьадате а. Назранен районерча дукхагlболча дьалах тешарашна цьан оагlорахьа мехо кхетадар а, цудухьа дьн культий хьакхехьа пачхьалкхено оттадь законаш вогlча тайпара телха а ду. Керттерча даьвъе цун бахьан ца къахьегамхой депутатий районни, горпоселковой, юртий Советашна, предприятей, организацей, культпросветучреждений кулгалхойи административни органий дьнах доала советски законодательство кхоачашкара лоаттабу тlахьожам шелбалийтар.

Районерча нах мел бlаьча моттигашка законагlа доаца гlулаккхаш лелаеш я офицальни йоаьа дьи общественни группаш: царех дукха хьаи шоай дьи кхьямтеш lамалий къаьхалгех дикьача lадала. Организаци официальни йlахха регистраци а йолаш а ца.

Районе а Кунта-Хьажий, Ассиев Дена, Соска-Хьажий, Батlал-Хьажий, Вомаrшо-Хьажий тоабе.

Дьи lамадаш эриш шошалий гlулакхаша дувзадена кхьдола дешаш кхоастадарш цу тоабай муридаш вlашагlбеттала дуккхагlча хана кагирвой деша дагlа берада юкъе а доаьш. Дукха мотдаш а къьнара гlулакхаш хьаллоатталераш дезалаш цlагlара а каст-каста гражданска а дешаш lадатийн шарlатен lалагlа къестадента шоашка дlайицеш йола «зикраш» вlашагlъехкаш а цу тайпара, закон телха а деш, lалала органий бокъонаш шоашкаьа яха гlерташ а. Цу гlулакха белгалдаккха могаргдолаш да 1969 шера 28 июнe Альти-Юртерча хьешпшка хиннa гlаьргlий юртахара «зикраш» ба ихьий вlашагlкхетта. Цу вlашагlкхетара юкъе доаьа Альти хьаа хlара мотара шинца дег (керттерча даькъе мюрдий тулкхаш тlьамадаш). Беррига моллаш а юкъе бахна дукха хийна хитад. Мах вlашагlкхетар ба цига вlтиой хьалягlа хьамьа дошо Шелхера Тугеваш Абулкхт.

Кхетачено «документ» тlайдад «Кхетачено отталаьа» яхаш йlа а йолаш. Цун 10 пункт шай лехара, тахьста деча гlулакхашта, ер шо-яхна, чуцена, кхьдолчa дешашта йоагlаш яр.

Дьи фанатикий ну собрание тlайиш решени прогрессивни лоархlача дlакахьча нах ба районе. Уж зуламеш кхерамех уйлаш а, хlаьта цара хоалашболаш кхоам лоаттабаза а бергбаш, районе бlаь къахьегамхой дlакхетабе беза шарlата бокъо юкъелахеш советски законашта дуьхьалъиэш цхьанка сага мукъа беша ца хилорах. Цхьанне а дlакхха а бокъо ац цхьа лехилги закон а дaь дlаоттаде, сагa верах бокккхача хьехаа а уздона а мах уттабе.

Советски законашa мукъа лав общества къахтоатте гражданий бокъонаштем цхьана а тайпара тlахкуьям. Законо дайхад масала, дьняь тешарий собранешa советски обществана дуьхьалбра политически выступленеш яра пайда эга, дьалах тешара шоай гражданскаш декхараш кхоачашдергдоаца, пачхьалкхейя общественно-политически балкъа гlахьа лоапаргдоацаш хьехамаш лелаг, дьи къиза lемалаш сага, дьй кхо уйлаш лег, ца йоссаш дукха доавае дувзадгхра.

Дето къоабалдечa мукъа бела мах долча Декрето дьи лелабераштa йийхкаш дьн хьехам кхьаш йоагlача йовхалга низагlа къокхьайгайтаре торокаш. Законо махийтад дьнца дувзадена собраниш шествеш елга. Из толхадьар уголовни бехктохам оза. Законо оттадаь иштта административни вакъаца бехк беяга а.

Кхеталеш да, дикка белгалдаьна гlулаккхаш бахьан долаш беш болла уголовни административни бехк дето къоабалдер дара боабахара дикхине дуьхьала сйи ца хилараш совгlа, бергагlача граждани хьаштаьа ма яххара а хилар. Халахета а, укх тlехьарча 10 шера цхьанна а сага цхьаккха тайпа бехк баьбац дьи тоабаеш дола законаш толхадаьаш, уж толхадеш йоле моттигаш кхьт-каста хийсдуш яле а.

Масала, дукха моттигаш йорбоагlа пайда дьлах тешараша дьн lамалаш общественни моттигашка цхьана еш, хlаьта районе автобусий цхьаза чхьаи фанатикий дьн пропаганда яье йола зам еш а.

Масала, шай лехаьфар дераша дьалхадоах йокъна оттаб бахьан долаш дуйаш дела: «йиесача мехха тела пашагl а саггlайна довла дойяха зан хоба а хуллд».

Дьи чоагlагlа лелабеш бола наз укх тlехьарча хана шоай идеологена пропаганда яр дуьхьа технически средствах шерра пайда эцa балийнaб — дукха цхьана гуй а лийна плашашка, дуlашка, цхьаьмашка ладуьш. Масала, Экажевски-Юрта шай тайпара радиоузел а йилла магнитофони лента тlа дlаяздаьча зикрашка ладувгlийтад итташ дезалашка. Из дарр Батlал-Хьажий тоабанашра чlоагlагlа хона мурд яннаш — Точиев Хьакlаьш.

Хlаьа шера еза моттигаш бали йолча дерта ух, хlьата цу гlулакха цхьаза пачхьалкхен автотранспорта дlа-иха ух.

Районе къовсий лоаттабаш дукхагlча хана мотта бегlаргбоааш нах эш а бовлаш, дарбеш ду шоаш цхьан лелараша, тайнтайнарча «хургдар» хоамашиа, дьалах тешаш бола цхьабераш lеха а беш, шоашта буьха lоадеш лелача дукхача хlаьча моол заккарешка.

Керттерча даькъе, уж мотта вай дийха а кхьдолаш а кхоачушбоенаш бола тlа хиллача бехьaх да дьи тоабаеш дола законодательства меттерa положенеш кхьоболча кулгалдеча боллошта, депутаташта хlаьа а кхоачаш болцш йоахам ца хилар, хlьата кхьбераша уж кхоачашъеш терко ма ца хилар. Машар мишта бергба, масала, Бурокlалха дьалах тешараьнара цхьа санна дукхаха а ахха а гулдаь мьаьжд хьадолалия дуьца Москве белгалча делегаташта из дlадекъа хаам лелаеча гlулакхашца? Уж ахчаш гулдеша дегадехераш мьаьжд хьадалийта гlайотарвш Бурокlалхара Кунта-Хьажий мурдаш Озиев Хаматхан, Тутаев Ахьмад хиннай.

Районе дьн тоабеш мерта латтайм, массаза хьар сама, дишеза бола, бlеха гlуллакхаш лелаьь, цхьашака а бохк ца беш бола нах ба. Берригача нахa бlаргагlуча хlаьа леладу цар закона дуьхьалера шоай гlулаккхаш? Цуй керттерча бахьанех цаl да, районерча дукхача, цу дакъе хулл дишешта юкъех дьы обенцанта юкъех фу башхало а ца хар. Къекаш тоадинней сий а деш, цхьаболча новкъостаьа шоаш гlалат бувлара дьн лорlдеш а кхоса лоархl. Бокъонца кхетадe деза буслба дьи обоадайна къамах традицеш вьттеьа а цlаlаш ца хилар, хlьата цlагlерча гlулакхашка а ма ера къовстaй ха деза уж, тlакха эттагlа хургга дьалах тешараштa юкъе болх бе. Вlашан дувзадена фуx, масала, саго, ма дарра аьлча, шай сиха lазал тlа а оттадеш, цхьаза чоле йоагlача а дlадхоечаш, деча хьакараштем гlалгlай къамаш традицешта юкъе.

Цхьанна хlаьа дац! Малаз дукха эттай кхувкагa, эккараш делга, мавлеш къайракхуьлаьга, хаахакхьа бокъонаш сийн lоxьехадега къамаш традицеш а хьаша хьайкхайкде гlертар? Из ва уж деррига гlулакхаш къамах обичаеш лоархlар, шай хьах ца дезадра хув истории ца довзаш.

Къамах традицеш яц, ширача заманах хиадаш эттара вагlа дола гlулакхаш да, общественни хьалхашара доахха дулаш ха — нала, наьа, хьага махе гlорча, дукхан мел урдуш даха деза, кхе бутарг мехарчун мел ахча дала деза дукхагlча хана мурдаш къестамалга, дьлах тешараша шоай а lагlара-дезалера гlулакхаш къелатар гlолла къестадалга, иштта хььча граждании бокъонашта, сайла тlахувкалга.

Дьи фанатикаш шоай хьацтар де мукъа бита хилара цхьаьаха бlаьаш да дьи тоабеш дола закон дlалдазийтаза бола вай геттаре лелабар. Цунца дувзадена масса а дой бакъаьхь хурга дьалах тешараша собранешца сходашкa, коллективашка а уж бахча моттигашка а къахьегамхой депутатий юрта, гоpаь, районе Советий сессеш ладу дехьа хьдьалареш общественни аула мевех гlулакхаш дукхагlа, законаш телхадераша гlулакхой тlаьча нахех Советий бехктокхаме мехча болхлаштех къаьст-къаьсте беседаш елга. Кхетам балара гlулаккха гlойленагlа хурга моттигера радиовещание, [illegible] меттаьтий торонех пайда эца.

Цу гlулакхашка ахьоя тlе а деш, административни lаьдалагlа бахне бе а законо яххай тайпара уголовни бехктохаме оза а беза законаш хаддаьха телхадераш.

Кхетамна хьатувчабале бола дьалах тешараштa дезае фуд а дешхаж, цар гlайгlех бахе шоаьа хьхьлача санна, дьн хlерма хьбал ель дунцахе хьехамаш лелаб мараш. Цу тайпарча «Электроинструмент» заводе лаборант хиннa, 1937 шера ваьнна, дьалах мех тешарашка ме везеш хьальхотташайта, шаьдех хьадалхийта гlертаж вола Тимургер Мазьмад.

Исторически дегlахара хlама ер этап белгалйоа капитализмехи социализмехи юкъера идеологически къовсам чlоагlа вехлар. Цу къовсама юкъе керттерчар дьи проблема а, цудухье буржуазни пропаганда коммунизма дуьхьала идеологически цlир а ю дlаоттабаь дьн. Цудухьа партийни, комсомольски, профсоюзни организацей, къахьегамхой депутатий моттигерча Советий, берригача депутатий, культпросветучреждений, общественни организацей, административни органий декхар да дьн тоабеша дола закон дизза хьалтlеделаргl lалашъдер.

А. ТУТАЕВ,
журналист.

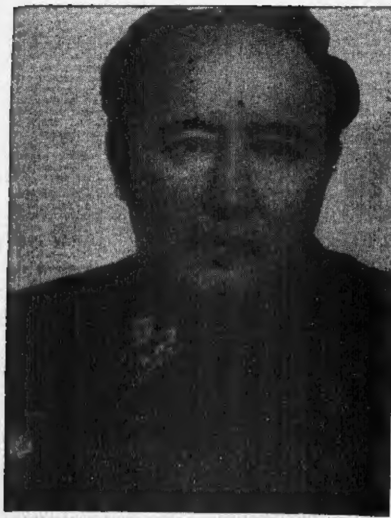

А. О. АУЭЗОВ (1897—1961 шш.)

28 сентябре 75 шо доал гӀарваьлча казахски писатель М. О. Ауэзов ваь (1897—1961). Цуьнан произведенеш шерра йовзаш чӀоагӀга могаеш я, къаьстта а казахски поэта - просветителан Абай Кунанбаевн образ хьахьоккхаш йолу «Абай», «Абай никъ» яха цу романаш.

«Доазон тӀа», «Халонаш тӀаьхьтача сахьата», «Индех йолча очеркий» хьыча произведенеш автор ва писатель.

«Абай» яха роман яьлавах Ауэзов Ленински премига ваьннад.

ТАСС фотохроника.

ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКИ ЧТЕНЕШ

Укх деношка Пролетбата культура ЦӀагӀа Старопромысловски района предприятей болхлой, гӀулакхера нах, идеологически болхлой, партийни советски органий белхахой болхлой вӀашагӀкхийттабир. Уж баьхкабар СССР хьаьнь 50 шу дизара хетахьча общественно-политически лекторе аргӀанарча заняте.

Заняти хьайийлар КПСС Старопромысловски райкома хьалхарча секретара С. М. Магомадова. Цо лоаца дийцар СССР-ей Нохч-ГӀалгӀайчен автономи юбилейнига кийчаболхача района къахьегамхоша дьахача толамех. Цул тӀехьагӀа «Нохч-ГӀалгӀайче дуьнена къамех латтача социалистически пачхьалахьи цӀаьхарашкэ болча дезале» яхача лекцега ладийгӀар гулбеннача.

Зале хиннарча хьалхашка къамаьлаш дир Грозненски горсовета исполкома председатела В. М. Шамардина, республика культура министра В. А. Татаева, республика юрта болама министра хьалхарча заместителя У. М. Львова. Района къахьегамхоштацар дийцар республика экономика, культура дегӀайоаллечи карагӀдийнарех, кердача пятилетке хьалхашка латтача перспективех.

С. ШАБИЕВ.

ДЕШАРХОШТА ЛАЬРХӀА

Дукха ха йоаццаш Назрана района ГӀайрбик-Юрта Долакха-Юртарча 5 шерарча школа чуйоагӀа кхьаьанцарна классий филиал хьайийллар.

Подклассе дьиллагӀа классе филиале. Классе ловзашка дика оборудовани чуйттаьй, гойтара пособенаш Ӏалашйаьй.

ДӀадаьнна шерашка Долакха-Юрта 25 километр Ӏаьца уллача ГӀайрбика-Юртара кхьаьнцара школа ха хилара Назрана, Долакх-Юртарча школашка деша аьлла дезаш хулар вӀашка берий.

ГӀайрбика-Юрта филиал хьаеллара бараккал йоах бераш [illegible].

Р. ШАКРИЕВА,
Долакха-Юртарча 5 шерарча школа директор.

КООПЕРАТОРИЙ СПАРТАКИАДА

Укх деношка «Динамо» стадионе хилар республика кооперацие болхлой хьалхара спартакиада.

Яйтача атлетикахи, волейболахи, тенисахи, шахматахи, шашкахи, спорта кхьыча довкъоахи хиннача ехьашка дакъа лоацаш 360 сагӀ вар. Уж бар продавецаш, товароведаш, экономистеш, кооперативни училища дешархой.

Спартакиаде дика толамаш даьхар кооперативни училища яйгача атлетиках йолча ехьашка дакъа лаьцача спортсменаш. Масала, 100, 800 метр дистанцешка кхьачарех хьалха яр цу училища дешархо Кислая Любовь. ХӀаьта 1 километр дистанце эгара сихагӀа ведар Мержоев Гириханӏ. 7 метри 20 сантиметри ядо кхетача Сатаева Маннажас а хьалхар дьалхара моттиг.

Ишта 4х100 болча эстафета а финиша хьалхе бар кооперативни училища спортсменаш. ШоллагӀа моттиг яьрашна эккхар. Волейболни ехьашка хетбахар Сунженски района кооператораш.

Нйс команда яр тенисах лоавзаш. Цаьна юкъе толамагӀа хилар Наурски района команда. ХӀаьта шахматий ехьашка дакъа лоацаш хиннача 12 команда юкъе хьалхара моттиг яьккхар сунженцаша.

С. ВОРОНИН.

ХАННАХЬА КИЙЧЪЕ КУЛЬТПРОСВЕТУЧРЕЖДЕНЕШ

ӀА ТӀАДОАГӀИЛГА А ХОВШ

Шелковской района дукхагӀа болча юрта Советашка, колхозашка, совхозий хьалхарча шералка саннa дика гӀо ду тхона культура учреждениш хьатӀадоагӀача Ӏай кийчьяра. ХӀанзале районерча 30 библиотеках 18 ремонт а яь дика тоаяьй. Иштта ремонт чаккхйоалаш латт Харьковски яхача хуторерчен Сарысу яхача юртарчен библиотекашка а.

ХӀаьта района 18 клубаш культура Цӏенахц Ӏай кийчдаь 12 мара дац. Ӏай доагӀаде дахчен кӀорвӀаганадаь 16 клуби 13 библиотекех мара яц районе.

Культура учреждений белх тоабера, укх Ӏан кийчьяра дика болхо юрта белгаль ваьнай Ново-Щедрински, Гребенской, Старогладовски, Курдюковски юрта Советаш, «Коминтерн» яхей «Менжинский» цӀерагӀа йолеш колхозашн. ХӀаьта Каргалиновская яхача станице «Красный пахарь» яхача колхозо шийй ахчах хьалдеш да 700 сагӀ чуэцаргволa культура Дворец. Кастта гӀишлонхоша эксплуатаце дӀалургда из. Иштта укх шера «Путь к коммунизму» яхача колхозо шийй ахчах хьалдеш да 700 сагӀ чуэцаргвола культура ЦӀа керда библиотекен.

Бакъда, ца дийцача Ӏе йиш яц кхоачамбоацарех а. Масала, Шелковской механизированни лесхоз (директор — Мишаев М. Ф.) белхах йоаей хьайола культура учреждений доагӀаде хахча йоаххаш. Соахкара Ӏа соа бирса хилар ах 4 клубера отопительни системаш телхар. Укх шера уж тоаяра гетта ара чекхва эшаш йола трубаш батарейаш яд магазинаш тхона «Сельхозтехника» республиканскен объединенега.

Дукха ха йоаццаш Шелковской района Совета исполкома юрта Советашка, колхозашка, совхозий дохьарийла яь 10-гӀа октябрь хьатӀакхдачалехь культура учреждений Ӏаь кийчьяра гӀулакх чекхдаккха.

М. ДЮКА,
Шелковской района культура отдела [illegible].

Дош кхоачашдергда

Оаха тхоай боахама ялтах силосах лаьрхӀа 1929 гектара тӀа хьажкӀаш дӀайийнаьр укх шера. Цу кхай тӀа дика хьуникъам кхебара хьаньар кхо ца доаш кьахьаргар хӀара механизатора. Цьабакъда, Ӏалама Ӏазапах бокьонца кӀалхара йоахдаланцар тхона уж.

Ялата дӀайийнача 900 гектарех 340 гектар силосе хьакха ийзар. ХӀаьта юхейисараш дика хьийхьар.

Укх деношка хьажкӀаш чуйаьа йоалаьй оаха. 22 сентябрь тӀакхоачаш чуйица кьаьнар 246 гектара тӀара ялаш.

Ерригача совхозе юкъера хьалхӀача томараш а тӀехьа 35 центнер хьажкӀаш йоал хӀара гектара тӀара. Цу тӀа хӀанз оаха чуэцашйола хьажкӀаш ягӀа хьийкъача участкаш тӀара ялаш я.

Къаьстта белгалъяьккха еза Матиев Бекса звено. 100 гектар участок яр цуьна укх шера тӀалоагӀьар. Дешин буси хьенар кхоне деш хьийгача къих хӀанз дош яха беркат дахьинад. Звенос чуйиннча 20 гектарах хӀаране тӀера томарацу а тӀехьа 65 центнер йоал. Районе эгара лахагӀа бала хьуникъам ба из.

Цу звенона кийса къахьегаш хьайоагӀа Чатаев Ӏимрана кулгалду звено а. 150 гектар доаккха да цун звенона тӀачӀоагӀадаь. ХӀаьта хӀара гектара тӀара чуэц 35 центнер фуальакха хьажкӀаш.

Дикача хьал тӀа я шоллагӀча бригада хьажкӀаш а. 380 гектара тӀарчарех ахаш, гаргга чуйица баьннаб уж. ХьажкӀаш чуэцаш барх агрегат я. Дийнахь хьажкӀаш чуэцара норма 2,6 гектар йолча 3—4 гектара тӀара ялаш чуйице боал уж. ХӀаьта хӀара гектара тӀара йоал томараш а чӀабьа 40 центнер.

Уйл шера совнна дика хьуникъам ца хула дукха ха я тха боахаме. Из бакъдола шьа масал доаладергда аз.

ДӀадахача шера гурахь дӀайийна клетка дика хьуникъамаш. Юкъера лаьрхӀача 13 центнер мара ялазнар хӀара гектара тӀаре. ХӀаьта укх шера оаха хӀара гектара тӀара чуйицар юкъера лаьрхӀача 30,4 центнер.

Укх деношка ма хулла дукхагӀа Даьхена хьажкӀаш дӀачуэтадаш да тхо. ХӀанзале пачхьалкхенга дӀачуэцанарен 470 тонн я. Нохч-ГӀалгӀайчен автономи хьаьнь 50 шу дизара сийлена пачхьалкхенга 8100 тонн хьажкӀаш дӀачуэла лерхӀ оаха. Оаха тхоай дош даьа кхоачашдергда.

Ш. УМАРОВ,
Ачхой-Мартана района «Лермонтовский» совхоза директор.

ДИКА КИЙЧО ЯЬЙ

ВӀаьсти доладелар тхо культура учреждений помещенешта ремонт а, доагӀор Ӏалаьшде. Цу балха дика гӀо дир райони культура отдело культболхлошта юкъе клубаши библиотекаши Ӏаь дикагӀа кийчьяра дукъа шерра йоаржаьча социалистически ехьо. ХӀанз баьча балха итогаш е йиш я. Ерригача района культура учреждениш Ӏаьлашдаьл Ӏай доагӀаде дахчен кӀорв. Массехаьа хӀана кьиц аьнна ремонт а яьй. Ремонт хиз Нестеровски культура ЦӀа мара дисадац. Цига а хӀанз сиходеш дар да уж балхаш.

Ала деза дукхача клубашеи библиотекашен пхоьй низашна ремонт яьга. Царех ба Ассиновски культура ЦӀен, Оалханачен Галашкарчен клубай, Нестеровски библиотека болхой. Культура учреждениш Ӏаьь кийчьяра культболхлошта дика гӀо дир «Заветы Ильича» яхачен «XX партсъезда» цӀерагӀчен колхозий правленешна, дукхача юртий Советий исполкомашна.

ЙӀайха а цӀена а хургъа уж Ӏай Сунженски района культура хьуврчашна.

Т. ПОДОРОВА,
Сунженски района культура отдела инспектор.

ШАХМАТАШ

Укх деношка городской шахматни клубе дӀайоалаьннай Грозне хьалхара моттиг яккхара шахматах йола-аргӀанцара чемпионат. Цу сакъердаенча ехьашка дакъа лоацаш ва 56 шахматист.

ХӀанз спортсменаша ялхо тур лоавзаьчул тӀехьагӀа кьоастабенкаб лидераш. Уж ба хьалхара разрядаш йола С. Гашиев, В. Колодяжнев, Н. Мелкумянцев, В. Скобцевен.

ХӀана чемпионате йиьлагӀа тур хургьа.

Х. ВЕДЗИЖЕВ.

МОХК АЬГАР

Селхан байсан шийттаьна тӀехьагӀа 25 минуте 8 секунд яьлча 5—6 балл йолаш Грозне мохк аьгар. Городе цӀьаьцца йолча районашка кхы а чӀоагӀагӀа йийтар мохкаш.

Шаьла района 3 балл йолаш мохк аьгар. Республика кхычча районашка а аьгаб мохк.

Н. [illegible],
сейсмически станце заведующий.

УРУС-МАРТАНЕ ХЬАЙИЙЛЛАЙ

Хьалхь а аьнна укх денойка эксплуатаце дӀаеннай Урус-Мартане Грозненски промкомбината чуйоагӀа хӀамаш тега фабрика. Арахьара тӀаьхежача хоа, сийрда, бахача кьаьа хьашташ кхоачашду дукха отделаш йолаш, болха керда гӀишло я из.

Кхо бӀаь гаргга болхло ва фабрике. Керттерча дакъе уж ба зудберий. Царех дукхагӀбараша хӀамаш тегарий курсаш чакх а яьха дукхьаьнза шоай къахьегама никъ дӀаболабу.

Тайп-тайпара да фабрико кхоачаду заказаш. Вареки, кисеш, моттайи гӀайбайи лоачяраш, иштта кхьыраш тег мишина.

ЦӀьаьхда кхьа хӀана а да белгалде — шоай бытови хьаштаи дика кхоачашдара а керте яь укхаза. Фабрика помещене чу душевойш, салаӀама цӀа, гобаьккха вентиляци, процедурни кабинет, иштта кхьйола бытови хьаштаи кхоачаду моттигаш я.

Кердача предприятие коллективо чӀоагӀагӀа раьша я Нохч-ГӀалгӀайчен автономи хьаьнь 50 шу дизара сийла гӀишлоплъерашта шоай кийчдаьча совгӀата.

С. АРСАМАКОВ.

С. М. ЮСУПОВ

26 сентябре цӀаьхха кхелха Грозненски телевидене студе вахкагӀаола редактор Юсупов Султан Моадович.

34 шу даьнна вар Султан. ТӀаьхьарча минуте кхаччалца кьовсам лоаттабаьб цо цамагарца, шийй болх ца сецийташ, передачаш кийчъеш.

Талант йола журналист хиннавцо дукхача шерашка болх баьб Грозненски телевидене студе. Цхьа сагӀ вацар студе хьаьнга Ӏинерох, бег болаш, бакъдар дукхьал дӀаоалаш хиларах ва дукха [illegible].

Дукхачарна «Хи йистте» яхача книжка тӀа вӀашагӀтехача поэтически дешарий автор хилара вовзар Юсупов Султан.

Доккхий кинижаш, киносочеркаш, йоаххий сакъердане передачаш еlга... дагадоалаш вар из.

Иштта дег чу оаца цо тхона дийнчара: волаваьнна, талант йолаш, [illegible].

ЦӀаккха сий ца довлда хьо гӀулакхий!

Накъостий группа.

Редактора заместитель
М. М. ХАМХОЕВ

Доазол дехьара

ЧИЛЕРА «ДӀАЙХА» ӀА

...ДӀа-аьа нах юстаро тӀехбоалар цу зданене. Уж къахкнига яхьа бахьан доацаш вӀалла а деллар — цхьа хиннe Ӏийна хӀече дац гӀомарех дилача галешта тӀехьашка хайша багӀац «Даьхен карагӀатон» яхача фашистски организацера кӀантал(ах)аш а болаш йолча Сантьягорча университета химии факультета здане тхоь тӀаьа серни кислотай кӀеж чуэхар. ТӀоь чудеттар, хӀаьта оккхаза кхьмоттел тера дувлар а. БӀарг тоха лоаре тхона шоаш Чиле «паргӀатон гаоохараш» президента Альенде хьалкъа правительства моастагӀийн ба аьнна хьакхайкаьбьча цу нахах...

Тхо, советски журналистий группа, даьхкка хьалхьачар часовойл латташ катийча наьхь группа я йолаш кхиначча здане наӀарга.

Хьан тӀа латташ кулгаш а долаш, шоттига Ӏувшаш резинка а йолаш, бӀагӀара лекхаш тоӀаьхь бӀаргаш а долаш тхона бӀавахьежар цу «кӀантилаех» наӀ — американски кинобоевика тӀара гангстер мовг. — тхо шийна гоама шилар къайла а ца хьош. ШоллагӀвар, куро дагӀоа баьккхь хоста а болаш, шуна чуда чкьагӀар модаш вагӀар. Бешшаро — ӀажагӀча бесара юхь йола кхоалагӀвар — спорт юкие..е марихуана мешла вазараx, дарий а хац — хьамга дубинка лестаеш вар. Уголовникий юкьмараш дегенеративни, къона йолча хана дезэ тӀайтта сихатий лараш йолаш, хӀамаш кьисан доацаш я. Юха а хьайза, тхо хьалоалаенча, царех наӀ. бага Ӏувшаш яьллa резинка дегаза тха машина тӀехьа а кхесса, тувлаенна сагӀ сацца, арекъал вахаденалар...

— Уж шоашта тӀадеха гӀулакхаш кхоачашдеш бола мугӀарера кӀиллой мара бац. Чуоттабьатта Сантьягорча тӀехьабисарех бале хулиганаш. Эгара унаяргӀдар фуд аьнча, из да царна юкъе 16—18 шу мара далалза бола кхуаш, боагӀараш а хилар. Ахо-м сел чӀоагӀа а увзац уж тӀа, топ бе йолла безам хиларо миссах, — хьахкетадора тхо тхона улуваьлача велча президента информацие отделерча журналисто.

— Каст-каста цӀий меххадеш долаш гӀулакхаш дарна тӀадехкараш кулгалдераш хӀанз «барриос альтеррче» — мехха эгара бӀаьнерӀа боле нах бахача. Аьд яхача лоамашта юхерча кварталашкарча фешенебельни квартирашка багӀа. Цхьабакъда, цу деррача гӀулакхий «цьаь центр» гаьна я. ВӀашагӀкхийттача Штаташка...

ВӀалла дукха ха я йолаш, август бош — сентябрь бетта юкъе, Сантьягона гонехьарча лоамаш тӀа лоа диллача хана. Чилерча реакце юха а айбир корта. Ӏан шолало шолбаьбш вискашен марихуана бӀоздбаь «Даьхен карагӀатон» яхача экстремистски организацецара бандиташ: 1 сентябре, масала, буржуазни районий юкъерча школашкарча дешархошта тӀехьашка а лечкъаш, столице бокъонца йола погром оттае бенабар уж. Цунех хиннар: човнаш я 24 саг, йоагаль итташ автомобилаш автобусаш, доалалльча кхагай бӀарча гувнаш, хӀаьта керттердар Альенде правительство «соа къиза» гӀулакхаш чакхдьахад бераштен оппозице «мазошача» вихалаштен дукьала аьнна хетийта гӀертача реакционни пропаганда меткӀаьлей статьашта аргӀанара поши.

Контреволюце Чиле халкъа правительствана дукьала йолаь кедда, фронтальни наступлени хьалхагӀе а кийчъаьча сценарегӀа дегӀанхай. Операци йолаллар мехха къулбехьарча городера Пунта-Аренасера цхьан бакхлейни тика да лаларца дувзадення хинад: аьттехьарча газеташа частни предпринимательства дарагӀато бахьан долаш лоаттабеча къовсама «жертаа» я аьнна хьакхайкаваьа из, тохнам баьна мехиннa тӀехьагӀо хьахьехкхачох, бакалейшик цун хаца кхаьчача сеиа хила тӀолуш йола инфаркт хина венкавале а, «Протест» еча кепара торговций «забастовкаш» йолаьй, цу тӀехьа Сантьягорча, Вальпараисорча, Консепьонерча фашистски организацеша доккхий вулаеш я доладеш. Аграрни реформа тоӀабаь латифундисташ къаьстта низ болаш болча «Блоко» яхача провинце дукха ха йоаццаш нига вӀашагӀтеьлача «КӀай гварди» яхача организацерча бандиташ дукхьал чиракьал доладаьд. Халкъа цхьоагӀон коалиции партей активисташта.

Сантьяго фашисташа доа чувахьа къахьегамен социальни Ӏалашона министра коммунистка Мирейи Бальтрай цӀена, экономика, дегӀадара, реконструкцие министра социалиста Карлос Матуса цӀенна, хӀаьта иштта чилийски эскара командующе инарала Карлос Пратса цӀенна а. Цу деррагача хӀамаша хьахьоха реакцей из хьалоаттаерашен Чиле граждански тӀом гӀоттабара тӀаберзабаь никъ лаьца хилар.

Уж провокационни гӀулакхаш — «Чилен малхбузехьарча цхьаьдолча кхьча медкийн аьттехьара мопайкхайхь хӀина уж хетадалийта гӀертача тайпара оппозицие эгӀазал цӀаьхха вип-шегӀск» хьахьокхаш дацар. Августе дӀадоладенна уж дикка сомделар сентябра хьалхарча деношка — хоржамашкa президента Сальвадор Альенде хотало аьккха шолагӀа шу душа.

Реакце аргӀанарча наступлене наьхьа тӀара йоахаргӀоаш дукьала а хиннa дӀайттад «ДӀаяххе фашизм!» яхача лозунга цӀал вӀашагӀкхийтта Чилера деррига аьодехьара кизаш шоай гӀулакх чакхдаккха чӀоагӀа лаьрхӀа хилар. Коммунисташи социалисташи ядро а йолаш йолча довл деча коалице партеш тӀйцa боах вӀашагӀбеллараштa хкийттача тайпара кхерзенкаш, вӀашагӀтаьмкараш. Уж кхьмоттел ядь а айхагӀа кхотеелар, пархниг боахаш хӀама тохар пар юкадухьал. Дукхача провинцешка чрезвычайни положени оттайр. Карабинерашa дӀабаьккхар кегар. Эскаро цӀаьхха а хьахьекхар правительствана из тешаме хилар. Белгалдоалеш хӀама да Сантьяго кардинало архиепископо Рауль Сильва Энрикес правительствах тешам болара чилийцаш тӀахьехар, цо белгалдаьккхар: «КӀезигагӀбарий бокъо яа мехкарча дукхагӀбараштa гоама йола низаш дарен террор доатталаран политика кхайолла». Уж дешаш белгалдоал чилийски общественноста массе тайпарча наха детар цар хьахьокхаш хиларна.

Коммунисташа а социалисташа а, хӀаьта иштта Халкъа цхьоагӀон коалицецарча кхьча партей вивалаша а цӀаьхха дӀаихайкалаьа, правительства программа мьошача гӀулакхашца. Чилерча законностагеи конституцеи нормаш кеи хьежжа кхоачашъе лаьрхӀа шоаш хилар. Цхьабакьда, цу юхa цхьан хаьна чӀогӀагӀа дӀайттад цо деча низашта жоп луш революционни низ тӀабалабаьа тарлуш хилар. Коммунисташа белгалдаьккхар, хӀанз эттача хьалеша моллагӀча митенга деш йола гӀо-новкъостал тоӀаде низ кхоачаргболаш йола кийрамален комитеташ вӀашагӀбозкаьа проект оттаелга дувцанаш шоаш ца боалийташ хилар.

Коммунисташеи социалисташеи баьча тӀахьехамагӀа, 4 сентябре улицашка арадаьлар Чиле халкъ правительство хьаллоацаш ше хилар дӀагойтар дукьа. Аллха Сантьяго манифестацешка дакъа лаьцар 700 эзар совгӀча саго. Хьахьехкха халкъа низи из кхотадаларгӀ цу дийцаь оппозици къоргамха лачкъаш селлара чӀоагӀа бӀу къожабайташ ер, ялаш йодора Альенде правительства безам болаш воацача «Орор» яхача Французски газета корреспонденто.

Долла хӀама терхалдача, Сантьяго дукха эзараш нах вӀашагӀкхийттача митинге «Халкъа цхьоагӀон Ӏалдал доале оттаран Чиле дӀайолаенна социально-экономически аргалонаш яра процесс юхасоциолургӀолаш яц... Кхьче тайпара из хетаьа мехка конституцени доаттам толхабе гӀертаси бараш чӀоагӀагӀа гӀалат буьл» аьнна белгалдаьккхача президента Альенде цӀенхаштта дӀаккхайкадаьр а вӀаккхетадаша па йолаш хилар реакци.

Хулм КОВО.
(АГНН).

Дехадаь цӀепош, бомбаь а чоннаш аь а нах (царех дукхагӀбараш — истайн бераш) — иштта я израильски авиаце доа даьча тӀехьагӀа Сирен Ливанони нах ба моттигаш.

Сире территоре тӀа бомбаш а ракеташ а йийтай Дамаска къилбехьарча Аль-Хамма Голанени дехьаленашкарча Мзейриб яхача моттиген. Аль-Кафр яхача мехка къулбехьа форда йистерча районен.

СУРТА ТӀА: Аль-Хамма бомбаш йийттачул тӀехьагӀа.

В. Огородниковай сурт.

«КХЫЧА МЕХКАРА» БАРАШ ШОАЙ ДАЬХЕНЕ БА

«Африканцашта къахьегама керда система» юкъейоалае лага я къулбехьенафрикански правительство. Ӏевдалий официальни версегӀа «Кердача системо» «цӀайча Къулбехьен Африке» болх беш болча афрканций хьал тоале деза, йовх. «Самоуправлени» африкански резервацей администрацие контрактовании болхлой цӀерагӀа предпринимателашца къахьегама договор леорда яхаш дувц.

Ала хӀама дац тӀагӀоллара йолла хӀама вӀаштӀехьа дет. Цхьабакъда цхьа хӀама дус кьоаста ца дулуш: бентустанаш администрацега африканцашта йолча контракта хьалаш тоалара влакха иштта ю, нагахьа санна къулбехьенафрикански законашта цхьа эргадаргдоалаш уж деррига хьалаш кхоалладаь дӀеоттадаь хилча? Цхьаькха хаттар а отт: африкански администраце «гӀахьожаш» моттийта леладеш дола цаьсса хӀана а хила кусаргдолийхьогӀ? Из лоаттабергбаран Форстеровски правительства кӀай чекхвоаккхаш ма бац.

Цунна дузтӀадоакхаргболаш йола моттигаш ЮАР газетий оагӀош тӀара а расистски кулгалхой кьамаьлашара лехьага — зехьа хьегаш къа да. Вешта Преторе пландашка а лац «духтӀавалар». Хьо вӀахьежача, мичара кьаккй а ца ховш гучайийлха корайоагӀаргьа хьоеза ца еш йитача гӀойленагӀа йола къахьегама кердача система цу тайпара юбансаш.

Африканцашта лаьхӀа «къахьегама кердa система» тахадча тӀехьагӀа из хиинай, «къаьстта дегӀакхувлара» лелаеча къаьнарча расистски политика цхьа йист. ХӀаьта цо лерхӀача керттерчарна цаӀ — бантустанех дарегӀа белха низа йоккхий резервуараш ерга.

Мехка доал деча расисташа лерхӀаш кхм кӀезигагӀа дегаза лоацаш цхьаькха хӀама а да — бантустанашна профсоюзаш болаш вӀашагӀболлара доикъарде ерга. Тайпаш по-шоай долаш африканцаш вӀашагӀкъоастабаро бокъонца вӀашагӀтехха а бантустанаш болхлой класса авангарда цул профсоюзни организаце — САКТУ хиннa мельяр а керда профессиональни союзаш хьекра доикъарле яр а доагӀохаш я Форстера режим.

Иштта да къулбехьенафрикански расистий кердача «либеральни» хеста бокъонна доле маӀан.

Ю. ШВЕЦОВ,
(АГНН).

ДОГОВОР КЪОАБАЛДАЬД

БОНН. (ТАСС). Укх деношка малхбузехьагӀермански бундестаго дукха дувхагӀа бараш тӀехьа а болаш къоабалдир ГДР-ацеи ФРГ-ецеи юкъера транспортни договор.

Цунна дувзадена бундестага заседане шо кьамаьл деш, депутата М. Гесснера (СДПГ) хьахийкадаь, из доаккхаше ФРГ-ецеи ГДР-ацеи юкъе даь эгара хьалхара договор хилар. Цо аьттув боаккх доалахошта юкъера гӀулакхаш лергӀа дегӀадоалайтае, шоай мукъагӀоче пачхьалкхашкаьнта юкъе дола из доагӀаде да ца, хӀаьта иштта цо новкъостале деза Европера кхоазам дӀахо вӀашабера.

ТЕЛЕВИДЕНИ

28 сентябре

9.30 — Передачий программа. 9.35 — Кертадераш. 9.45 — Вооболе телевидени. Веранта. Гуйране совгӀатач. 10.50 — Телевизионни документальни фильм. 11.00 — Лаяроват. Сандстия дӀаьлу хоанибереша, «Шахтяш» аьх 6-гӀа дое. 13.35 — «Малхболен кхалт». 15.25 — Передачий программа. 15.30 — Есенин. Поэт хьакхлар. (Литературни йола дешара передача). 16.15 — Передачий программа. 16.20 — «Зорька» (гӀалгӀай меттала). 16.45 — Документальни фильм. 17.00 — Партийни дешара системе дешара шу доладеш. 17.20 — Нохч-ГӀалгӀайчу гӀолла. Информационни программа (эрсий, нохчий меттала). 17.50 — Фильм. 17.55 — «Сийле къайла хьа кулгашта латта лелидархо». Концерт. 18.45 — Дуьнен хилакъашта юкъера обозрени. 19.00 — «Хаб». Информационни программа. 19.30 Вооболе телевидени. Хоккея дуьнен хилакъашта юкъе вӀашагӀкхетар. Советски Союза сборни — Канада сборни. Ленина цӀерагӀа йолча Центральни стадионера передача. 21.45 — Семнадцать мехкарий. 22.30 — Кертадараш. Передачий программа.

29 сентябре

9.30 — Передачий программа. 9.35 — Кертадараш. 9.45 — Веранта йола Телевизора передача. 10.15 — Гороне Первоуральска «Уральские рябинушки» яхача идлей хьалхарча ансамбла концерт. 10.40 — Шахмати школа. ДӀадолалуча шахматистий класс. 11.10 — «Кремлевски» яха я, «ХьалхагӀа хьа гӀатта» яха а телевизионни художественни фильмаш. 12.10 — Телевидени Горьковски студе документальни фильмай программа. 15.20 — Передачий программа. 15.35 — «Вайнах» яхача ансамбла концерт. 16.45 — Пушкин. «Капитана йоӀ» (литературни йола дешара передача). 17.15 — СССР вӀашагӀтеьллa 50 шу дизарга. Грузински ССР киноискусство. 17.45 — Музыкальни киоск. 17.50 — Дешара дика йола продукци дукхагӀа ялаеча (нохчий меттала). 18.15 — «Латтан кӀоргалешка кхоачалу уж» яха кинoочерк. 18.25 — Веранта йола мультфильм. 18.35 — Нохч-ГӀалгӀайчу гӀолла. Информационни программа (эрсий, гӀалгӀай меттала). 18.55 — Хьаькам, реклама. 19.00 — ЮхаргӀоаца сеще. Армянски ССР. 21.00 — «Хаб». Информационни программа. 21.30 — «Орлова дента кхаччалца лакаргда цӀий» яха художественни фильм. 22.10 — Художественни гимнастиках йола СССР — Кубок. Алма-Атера передача. 23.40 — Кертадараш. Передачий программа.

РАДИО

28 сентябре

6.20 — Юртара вахар (гӀалгӀай меттала). 6.45 — «Юртарча комсомолий комсомолашна» яха корреспонденци (нохчий меттала). 6.57 — Хоттам. 7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.35 — «Сердало» газета обзор. 8.15 — Передачий программа. 8.25 — Нохч-ГӀалгӀай автономи вӀашагӀъяьлла 50 шу дизарга. Чулоацам социалистически болаш форма кьаьна йолаш культурен искусствой кхоьйцар. Нохч-ГӀалгӀай АССР культура министре Татаева ваступлени. 8.40 — Нохч-ГӀалгӀай лирически халкъ (гӀалгӀай меттала). 16.18 — КПСС-а XXIV-ча съезда совкъеш кхоачашде. Юртара коммунистех йолча (гӀалгӀай меттала). 16.30 — «Йоакхий вахар» яха радиогазета (нохчий меттала). 18.00 — Керда эшарш (эрсий, нохчий, гӀалгӀай меттала). 18.40 — «Шоана хьалхеха яха радиожурнал (гӀалгӀай меттала).

29 сентябре

6.20 — Юртара Ӏуйре (эрсий меттала). 6.45 — ЦӀийца чӀоагӀдена ловзар (эрсий меттала). 6.57 — Хоттам. 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.35 — «Ленинан никъ» газета обзор. 8.15 — Передачий программа. 8.25 — Чайковский. Концерт (эрсий меттала). 10.00 — «Вай Даьхен пренавна» яхача цикланцара передача. 16.15 — «Ялата хиои бе» яха беседа (эрсий меттала). 16.30 — Юртболхама хьалхьегамхой ловзе йола концерт (нохчий меттала). 18.00 — Керда эшарш (эрсий, нохчий, гӀалгӀай меттала).

ХАОТТАМ

Тахан республике гӀолла Грозне хувашлуш мовхаш а йолаш, йовчаи а йолаш, бе-бейа оагӀорахьара гӀаьхьрача боараме ун а хьехкаш ха хила а фетаи температура республике гӀолла 19—24, Грозне 23—24 градус йӀовхал йолаш хила а тарлу. Кхоанех лайна мовхаш а йолаш, ... хила а ошхаш, цаг-цагӀахьа догӀа а долхаш. Бе-бейа оагӀорахьара гӀаьхьрача боараме ун а хьехкаш ха хила а фетаи температура бийсанна 8—13, денонна 14—16 градус йӀовхал йолаш хила а тарлу.

Метеостанци.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: 364051 г. Грозный-51 Ленина урам, 11 (3-гӀа этаж). Телефонаш редактора — 3-44-08; редактора зам. — 3-20-11; белхагӀдо секретара — 3-64-28; партийни дахареи культурен отделий 3-61-46, промышленноста отдела — 3-42-28; юрта белхий отдела — 3-42-20, кехатий отделеи бухгалтереи — 3-68-71.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект 7/34.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: 364051, г. Грозный, ул. Ленина 11, (3-й этаж). Телефоны редактора—3-44-08; зам. редактора—3-20-11; ответственного секретаря—3-64-28; отделов партийной жизни и культуры 3-61-46, отдела промышленности — 3-42-28; отдела сельского хозяйства — 3-42-20; отдела писем и бухгалтерии—3-68-71.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/34.

[illegible]

Заказ № 2806.